

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 12CoP/26/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122349636
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Amália Paulerová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:6122349636.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Amálie Paulerovej a členov senátu – sudcov JUDr. Táne Rapčanovej a Mgr. Petra Straku, v právnej veci navrhovateľa (otca maloletých detí): A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. – D. A., D. X, toho času bytom X E. F., G., Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, zastúpený splnomocneným právnym zástupcom: JUDr. Peter Bacík, advokát, AK Bacíková a spol. s r.o., so sídlom Lazovná 45, Banská Bystrica, proti osobe, ktorá podľa navrhovateľa porušuje právo (matka maloletých detí): C. B., F. H., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom I. XXXX/XX, J., zastúpená splnomocneným právnym zástupcom: JUDr. Andrej Gara, advokát, so sídlom K. XX, C., o návrat maloletých detí D. B., nar. XX.XX.XXXX a L. B., nar. XX.XX.XXXX, t. č. bytom ako matka, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen, do krajiny obvyklého pobytu pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní, o odvolaní matky maloletých detí proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37P/101/2022-396 zo dňa 20.10.2022, takto

rozhodol:

Vo výrokoch I., II., III., uznesenie okresného súdu **p o t v r d z u j e**.
M e n í uznesenie vo výroku IV. tak, že v prípade návratu maloletých detí spolu s ich matkou, je otec povinný:

a.) po dobu 6 mesiacov od ich príchodu na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska zabezpečiť od prvého dňa ich príchodu bývanie pre matku, mal. D., nar. XX.XX.XXXX, mal. L. nar. XX.XX.XXXX a pre maloleté dieťa matky I. B., nar. XX.X.XXXX v samostatnom byte a po uvedení doby uhrádzať nájomné a všetky náklady spojené s užívaním tohto bytu,

b.) po dobu 6 mesiacov od prvého dňa ich príchodu na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska platiť na účet matky sumu vo výške 1.000,- libier šterlingov vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca.

Žiaden z účastníkov **n e m á** nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 37P/101/2022-396 zo dňa 20.10.2022 rozhodol tak, že nariadil návrat maloletých detí B., D., nar. XX.XX.XXXX a L., nar. XX.XX.XXXX do krajiny ich obvyklého pobytu do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (výrok I.). Súd nariadil matke maloletých detí C. B., F. H., nar. XX.XX.XXXX navrátiť maloleté deti B., D., nar. XX.XX.XXXX a L., nar. XX.XX.XXXX na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (výrok II.). V prípade, že matka maloletých detí B., D., nar. XX.XX.XXXX a L., nar. XX.XX.XXXX nenavráti na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v súlade s výrokom II. tohto uznesenia, je otec maloletých detí A. B., nar. XX.XX.XXXX oprávnený po uplynutí stanovenej lehoty maloletých detí B., D., nar. XX.XX.XXXX a L., nar. XX.XX.XXXX prevziať a zabezpečiť ich návrat do krajiny obvyklého pobytu maloletých detí,

do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (výrok III.). V prípade návratu maloletých detí B., D., nar. XX.XX.XXXX a L., nar. XX.XX.XXXX na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska spolu s ich matkou, je otec povinný po dobu 6 mesiacov od ich príchodu na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska zabezpečiť bývanie pre matku a maloleté deti v samostatnom byte a po uvedení dobu uhrádzať nájomné a všetky náklady spojené s užívaním tohto bytu (výrok IV.). Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok V.).

2. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že maloletý D. sa narodil dňa XX.XX.XXXX v M., pričom rodičia uzavreli manželstvo XX.XX.XXXX H. C.. Následne došlo k osvojeniu maloletého manželom matky na základe právoplatného súdneho rozhodnutia. Maloletý L. sa narodil dňa XX.XX.XXXX v D. v Rakúsku, po jeho narodení rodina žila v Rakúsku do marca 2017, kedy sa presťahovali všetci štyria spoločne do Holandska. Z Holandska sa rodina 18.06.2021 presťahovala do Veľkej Británie. Maloleté deti majú štátne občianstvo slovenské po obidvoch rodičoch, maloletý L. má zároveň občianstvo aj rakúske. V Holandsku obidve maloleté deti navštevovali predškolské resp. školské zariadenia aj rôzne mimoškolské aktivity, mali tam svojich lekárov, stretávali sa aj s inými rodinami a so známymi. V Holandsku rodičia ani maloletí nemali inú rodinu. Vo Veľkej Británii maloleté deti navštevovali taktiež školské zariadenie od septembra 2021, poškolský klub, v rámci ktorého mali aj rôzne krúžky, ktoré boli spolpatnené. Obidve maloleté deti mali podľa zhodných vyjadrení rodičov vo Veľkej Británii pediatra, zubára, maloletý D. navštívil urológa, obidve deti v rámci Veľkej Británie boli napojené aj na národné zdravotné poistenie a súkromné zdravotné poistenie prostredníctvom zamestnania otca.

3. Primárna otázka - miesto obvyklého pobytu maloletých detí bolo v konaní medzi rodičmi sporné, preto sa súd podrobne zaoberal posudzovaním kritérií pre určenie obvyklého pobytu maloletých detí. Ozrejmi, že pojem obvyklý pobyt nie je totožný s pojmom trvalý pobyt, trvalý pobyt má evidenčný charakter, ktorý neodzrkadľuje ani nepodporuje význam obvyklého pobytu dieťaťa, pričom trvalý pobyt majú deti po svojej matke, maloletý D. od svojho narodenia, u maloletého L. bol tento určený až 10.06.2022 po príchode matky s deťmi na Slovensko, ako vyplynulo z registra obyvateľov. Vo Veľkej Británii žili rodičia spolu s maloletými deťmi v jednej domácnosti, aj po rozvoze manželstva, ku ktorému došlo dňa XX.XX.XXXX. Rozvod manželstva prebehol na súde vo Veľkej Británii. Spoločná starostlivosť rodičov o deti vyplýva zo zhodného vyjadrenia rodičov, aj z otcom predloženej tabuľky podelenia si vzájomnej starostlivosti o deti, trávenia voľného času s deťmi, ktorú matka nerozporovala. Zo správy britského sociálneho úradu zo dňa 18.02.2022, ktorý bol vykonaný po viacerých oznámeniach na políciu vo Veľkej Británii vyplynulo, že neexistujú obavy o zdravie alebo rozvoj detí, ani o plnenie základných potrieb a starostlivosti, ktoré sú dôsledne uspokojované. Bolo potvrdené, že rodičia sa nezhodli s tým by mali deti bývať a ako by sa mali stretávať s druhým rodičom. Deti pri svojom výsluchu uviedli, že navštevujú školu, v škole sú spokojné, majú tam spolužiakov, zhodne popisali ako trávia voľný čas aj s rodičmi, aké majú záujmy a krúžky. Maloletý L. uviedol, že nemá rád školu, pretože nemá rád úlohy, ale rád sa hrá so svojimi priateľmi. Ani vo Veľkej Británii nemali rodičia žiadnu bližšiu ani vzdialenejšiu rodinu. Príbuzní maloletých detí, starí rodičia žijú na Slovensku a boli len sporadicky s rodičmi navštevovaní. Súhlasným prejavom vôle obidvoch rodičov maloletých detí bolo žiť vo viacerých krajinách, presťahovať sa a zdieľať svoj život i prácu následne vo Veľkej Británii a premiestniť tam smerovanie svojho života. Dočasnú zotrvanie vo Veľkej Británii matka žiadnym spôsobom nepreukázala. Maloleté deti boli vo Veľkej Británii napojené na školský zdravotný systém, mali rôzne mimoškolské aktivity, mali aj podľa svojho vyjadrenia priateľov, spolužiakov, s ktorými sa stretávali čo potvrdila i matka a bolo to potvrdené i sociálnym šetrením britského sociálneho orgánu. Podľa oznámenia zamestnávateľa otec bol vo Veľkej Británii zamestnaný na trvalý pracovný pomer, má stály príjem, má opätovne predĺženú aj nájomnú zmluvu do marca 2023 na rodinný dom, kde spoločne bývali ako rodina. Matka vo Veľkej Británii taktiež pracovala. Z uvedených okolností tak nevyplývalo, že by sa malo jednať len o dočasný a krátkodobý pobyt rodiny vo Veľkej Británii. Rodičia s maloletými deťmi žili v priebehu šiestich rokov v štyroch krajinách, pričom sami rodičia si zvolili tento štýl, aj matka si musela byť vedomá, že si zvolili aj krajiny nielen pre svoj život, ale aj pre život svojich maloletých detí. Napriek tomu, že sa maloletý D. pred opatrovníkom vyjadril, že si vie predstaviť život na Slovensku alebo v Holandsku, nevylúčil možnosť, že by sa vrátil do Veľkej Británie. Uviedol, že by chcel bývať s matkou a do Veľkej Británie by chodil za otcom podľa toho ako by on chcel. Maloletý L. uviedol, že by sa chcel vrátiť do Veľkej Británie, chcel by bývať s otcom, pokiaľ by tam nebola jeho nová priateľka. Okresný súd považoval za potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že maloleté deti a ich vyjadrenia sú taktiež poznačené aktuálnym vzťahom a vývojom v rodine a medzi rodičmi, ktorú citlivo vnímajú a ich vyjadrenia vzhľadom na ich vek - u maloletého D. - 10 rokov a maloletého L. - 6 rokov, nemôžu byť jediným a výlučným kritériom, ale súd musí posudzovať komplexne všetky

skutočnosti potrebné a rozhodujúce pre určenie obvyklého pobytu maloletých detí. Aj keď je pravdou, že maloleté deti najviac času života spoločne trávili s rodičmi v Holandsku, na druhej strane súd pripomína, že vo Veľkej Británii si ani nemohli prežiť dlhšie obdobie, vzhľadom na konanie matky, ktoré maloleté deti dňa 03.06.2022 t.j. po 11 a pol mesiacoch premiestnila na územie Slovenskej republiky. Hoci matka poukazovala, že obvyklým pobytom maloletých detí je Holandsko, po odchode z Veľkej Británie neodišla do tejto krajiny, ktorú označovala za obvyklý pobyt maloletých detí, napriek tomu, že sama uviedla, že jej bola poskytnutá možnosť pomôcť si ohľadom bývania i spolu s maloletými deťmi v Holandsku. Napriek uvedenému odišla na Slovensko, takéto konanie matky nenasvedčuje tomu, že považovala Holandsko za krajinu obvyklého pobytu maloletých detí alebo svojho. Z uvedeného dôvodu, ale najmä s prihliadnutím na popísanú mieru začlenenia maloletých detí vo Veľkej Británii okresný súd dospel k záveru, že obvyklým pobytom obidvoch maloletých detí je Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska. Uvedený svoj záver oprel aj o ustálenú súdnu prax a európsku judikatúru v zmysle ktorej za obvyklý pobyt dieťaťa možno považovať pobyt, ktorý vzniká v krajine po šiestich mesiacoch pobytu na jednom mieste, pokiaľ ide o faktické určenie centra života dieťaťa (odkazujúc okresný súd aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Rakúska 8B121/03G Oberster Gerichtshof 30/10/2003, Hc/e/ AT 548).

4. Ďalšiu pre vec významnú otázku riešil výkon opatrovníckych práv vo vzťahu k maloletým deťom. Uviedol, že podľa článku 3 Dohovoru sa posudzuje podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území má maloleté dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne alebo pred premiestnením alebo zadržaním a takéto právo možno nadobudnúť priamo zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu alebo na základe dohody podľa právneho poriadku tohto štátu. Keďže už bolo ustálené, že obvyklým pobytom maloletých detí je Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, pre posúdenie výkonu opatrovníckeho práva druhého rodiča ako určujúcu považuje súd právnu úpravu Anglicka a Walesu (z nej aj vychádza) zistenú z internetovej stránky európskeho portálu elektronickej justície e-justice.europa.eu. Podľa anglickej právnej úpravy rodičovské práva a povinnosti sú všetky práva a povinnosti, právomoci, záväzky a kompetencie, ktoré majú zo zákona rodičia voči dieťaťu, tieto ale nezahŕňajú rozhodnutia o tom, s kým má dieťa žiť a s kým má dieťa tráviť čas. Ak rodičia uzavreli manželstvo, obidvaja majú rodičovské práva a povinnosti, ak sa takýto pár odlúči bez ohľadu na to, či bol zosobášený alebo nie, rodičovské práva a povinnosti sa nijako nemenia. Aj v prípade, ak by bolo rozhodnuté o tom, s ktorým rodičom má dieťa žiť, musí mať súhlas druhého rodiča s ktorým dieťa nežije, ak chce dieťa natrvalo premiestniť zo Spojeného kráľovstva alebo musí mať povolenie súdu. Rodičovské práva a povinnosti nadobudli rodičia k maloletému L. narodením, keďže sa narodil počas ich manželstva. K maloletému D. nadobudli narodením rodičovské práva a povinnosti matka, a otec právoplatnosťou rozhodnutia o osvojení maloletého. Vzhľadom aj na anglický právny poriadok, keďže rodičia vykonávajú rodičovské práva a povinnosti spoločne, nebolo doposiaľ rozhodnuté o rodičovských právach a povinnostiach súdnym rozhodnutím, a aj keby bolo súdom určené, s ktorým rodičom má dieťa žiť, na premiestnenie dieťaťa mimo Veľkej Británie musí mať jeden rodič súhlas druhého rodiča alebo povolenie súdu. Rodičovské práva a povinnosti rodičia aj reálne vykonávali čo vyplynulo z vykonaného dokazovania, keďže zdieľali spoločnú domácnosť, obidvaja sa podieľali na starostlivosti o maloleté deti, čo potvrdili aj maloleté deti v rámci šetrenia britských sociálnych orgánov i obsah tabuľky, ktorú si rodičia ohľadom starostlivosti o deti odsúhlasili. Obidvaja rodičia sa podieľali na zabezpečovaní, odovzdávaní, vyzdvihovaní detí zo školy, na krúžky a iných mimoškolských aktivitách. Ani jeden z rodičov nebol obmedzený súdnym rozhodnutím vo výkone rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletým deťom. Matka po narodení detí bola s deťmi na materskej resp. rodičovskej dovolenke, zabezpečovala im potrebnú osobnú celodennú starostlivosť a otec zabezpečoval rodinu hlavne po finančnej stránke. Aj po premiestnení maloletých detí na Slovensko otec si neprestal plniť svoje rodičovské práva ani povinnosti, o maloleté deti sa aktívne zaujímal, udržiaval s nimi kontakt telefonický i osobný a prispieva na ich výživu.

5. Okresný súd síce poukazuje aj na nejednotnú prax súdov zmluvných štátov v otázke opatrovníckych práv, avšak dodáva, že väčšina európskych štátov považuje právo styku spojené s právom udelenia súhlasu k premiestneniu za opatrovnícke právo, kde patrí aj Veľká Británia. Nositeľom opatrovníckych práv v zmysle Haagskeho dohovoru môže byť fyzická aj právnická osoba. V zmysle judikatúry štátov common law sa opatrovnícke právo k maloletým deťom posudzuje podľa práva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. V konkrétne súdnej veci je preukázané, že matka premiestnila dňa 03.06.2022 maloleté deti na územie Slovenskej republiky, keď s maloletými deťmi spoločne aj so starou matkou maloletých detí z jej strany odišla z Veľkej Británie na Slovensko. Už z predchádzajúceho konania a postoja otca bolo zrejmé, že nesúhlasí s odchodom maloletých detí spolu s matkou mimo Veľkej Británie. Matka súdu nepreukázala žiadny súhlas od otca v písomnej ani inej forme na vycestovanie

maloletých detí s ňou na Slovensko. Ani po tom, ako matka opustila s maloletými deťmi územie Veľkej Británie, otec konkludentne nesúhlasil s premiestnením detí, nakoľko oznámil únos britským policajným orgánom, podal návrh na návrat maloletých detí na príslušný orgán vo Veľkej Británii a následne podal aj na Slovensku návrh na návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu. Súhlas otca, ktorý udelil matke na dočasné navštevovanie školy maloletým deťom nemožno považovať za jeho kvalifikovaný súhlas s premiestnením maloletých detí na Slovensko. Matka bola poučená aj prostredníctvom policajných orgánov vo Veľkej Británii, že bez súhlasu otca nemôže opustiť krajinu, nakoľko otec už v marci 2022 nadobudol podozrenie, že matka mieni spolu s maloletými deťmi opustiť Veľkú Britániu. Nesúhlas otca bol matke známy aj z konania o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, ktoré prebieha vo Veľkej Británii, kde otec sa s návrhom domáhal aj vydania príkazu na zákaz premiestnenia maloletých detí mimo územia Veľkej Británie, ktorý bol na súd spolu s návrhom na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností podaný na formulári C100 dňa 28.02.2022. S poukazom na tieto postupy a postoje otca matka nemohla mať presvedčenie, že otec s premiestnením maloletých detí na územie Slovenskej republiky súhlasí a je s tým stotožnený. Ako vyplýva aj z právnej úpravy Anglicka a Walesu, v prípade aj keby bola matka rodičom, s ktorým má dieťa žiť, musí mať súhlas druhého rodiča, s ktorým dieťa nežije, ak dieťa chce premiestniť zo Spojeného kráľovstva alebo musí mať povolenie súdu, čo však v danom prípade matka preukázateľne nemala a ani ho od otca, resp. od súdu nežiadala. Vzhľadom na všetky uvádzané skutočnosti okresný súd vyhodnotil za preukázané, že vo veci maloletých detí došlo k medzinárodno-právnomu únosu v zmysle Dohovoru, kedy maloleté deti boli dňa 03.06.2022 neoprávnene premiestnené matkou na územie Slovenskej republiky.

6. Podmienky výnimky z nariadenia návratu je potrebné uplatňovať výnimočne, argumentuje ďalej okresný súd a uvádza, že už od samotnej povahy ustanovenia článku 13 Dohovoru, ktoré je koncipované ako výnimka z pravidla nariadenia návratu dieťaťa vyplýva, že musí byť vykladané reštriktívne. Tento záver potvrdzuje okrem iného aj výkladová správa k dohovoru i ustálená súdna prax - napr. rozsudok X proti Lotyšsku, Olson vs. Švédsko, kedy rozsah najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o návrat nemá byť totožný s rozsahom skúmania, prípadne konania starostlivosti o dieťa a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností. Súdom rozhodujúcim o návrat dieťaťa neprináleží skúmať, v ktorej krajine by bolo alebo by mohlo byť dieťa spokojnejšie alebo šťastnejšie, a ktorý rodič je dobrý alebo zlý. V rámci návratových konaní súd rozhoduje iba o tom, konkrétne súd ktorej krajiny je oprávnený rozhodovať o opatrovníckom práve. Iba súdom v mieste obvyklého pobytu dieťaťa prináleží skúmať rodinnú situáciu, čo je v súlade aj s európskou judikatúrou. V konkrétne súdenom prípade okresný súd má preukázané, že na rodinnom súde vo Watforde pod sp. zn. WD22P00128 prebieha konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, kde vystupujú obaja rodičia. Ani jeden z rodičov nenamietal právomoc anglického súdu, obidvaja rodičia vystupujú vo viacerých konaniach pred anglickými súdmi, nielen ohľadom úpravy výkonu rodičovských práv, ale aj ohľadom majetkového vysporiadania, rozvodového konania, kde návrh podala sama matka, rovnako matka sa obrátila na anglický súd aj vo veci príkazu na neobťažovanie jej osoby zo strany otca. Rodinný súd vo Watforde na pojednávaní dňa 16.06.2022 vyhlásil, že má právomoc ohľadom rozhodovania o maloletých deťoch vzhľadom na to, že obvyklý pobyt maloletých je v Anglicku. Preto sa okresný súd nestotožnil s argumentmi matky, že sa jednalo o právomoc založenú na dohode rodičov a to aj s prihliadnutím ku skutočnostiam, ktoré uvádzal ohľadom posudzovania obvyklého pobytu maloletých detí. Na tomto mieste opakovane súd poukazuje na to, že maloleté deti viac ako 11 a pol mesiaca žili spoločne s rodičmi vo Veľkej Británii, kde mali svoje sociálne väzby, navštevovali školské a predškolské zariadenia, poškolské a mimoškolské aktivity, mali okruh kamarátov, boli napojení na zdravotný systém. Prebiehajúce konanie na rodinnom súde vo Watforde súd nepovažuje za jediné určujúce kritérium obvyklého pobytu, ale podporne naň odkazuje. V zmysle ustálenej súdnej praxe a európskej judikatúry ujma, na ktorú poukazuje článok 13 písm. b) Dohovoru nemôže vzniknúť z odlúčenia dieťaťa od rodiča, ktorý dieťa neoprávnene premiestnil alebo dieťa neoprávnene zadržáva. Odlúčenie akokoľvek je pre dieťa zložité, automaticky nezakladá existenciu vážneho nebezpečenstva pre dieťa. Podstatnou ujmom nie sú napríklad ani negatívne dopady rodičovských nezhôd na dieťa, nakoľko tieto sa môžu prejavovať aj v samotnom konaní o úpravu výkonu starostlivosti o dieťa, ako i v bežnom živote rodičov, ktorí spolu žijú. V danom prípade okresný súd žiadnu takúto ujmu u maloletých detí preukázanú nemal. Oproti právu matky na súkromie a rodinný život stojí právo maloletých detí na starostlivosť od obidvoch rodičov. Na rozdiel od matky, ktorá môže situáciu riešiť, maloleté deti sú nízkeho veku, nemajú možnosť priamo sa brániť a zvoliť si bydlisko oddelene od rodičov, ktorí sa o nich starajú. Rozhodnutie matky o svojoľnom premiestnení detí nebolo rozhodnutím maloletých detí. Okresný súd nemal preukázanú ani výnimku z návratu v zmysle článku 13 písm. b) Dohovoru ohľadom správania a konania otca v prípade domáceho násillia ako poukazovala matka.

Pokiaľ matka v konaní predložila tzv. non-molestation order, t.j. príkaz na zdržanie sa obťažovania, tento bol vydaný len na základe jednostranného vyjadrenia matky, otec nemal možnosť sa k nemu vyjadriť, keďže mu bol doručený len na pojednávaní na Okresnom súde Banská Bystrica dňa 20.10.2022, pričom aj z odôvodnenia a poučenia vyplýva, že voči nemu je možné sa odvolať. Navyše, tento príkaz sa netýka zdržania sa konania vo vzťahu otca k maloletým deťom, ale len voči matke. Rodičia navzájom na seba podávali rôzne oznámenia aj na policajné orgány vo Veľkej Británii, žiadne z nich však nebolo vyhodnotené ako závažné. Taktiež nie je preukázané, že voči matke aktuálne prebiehalo vo Veľkej Británii trestné konanie a hrozil jej tak trestný postih v prípade jej návratu do Veľkej Británie. Zo správy Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky vyplynulo, že matka môže ako občan Európskej únie prísť slobodne do Veľkej Británie minimálne na dobu šesť mesiacov, pričom následne s poukazom aj na skutočnosť, že v tejto krajine budú naďalej aj maloleté deti i otec maloletých detí, za účelom zlučovania rodiny jej môže byť udelený štatút usadlíka. Taktiež, keďže už v minulosti bola zamestnaná v Anglicku, môže sa tam naďalej uchádzať o zamestnanie, mať príjem, zabezpečiť si tak aj vlastné bývanie, pričom naďalej prebieha vo Veľkej Británii aj konanie o manželské vypořádanie majetku, kde matke boli ponúknuté finančné prostriedky, ktoré spoločne nadobudli počas manželstva ako finančné úspory. Pokiaľ matka poukazovala na to, že jej mali byť poskytnuté analýzy, že jej nebudú poskytnuté víza, že bude vyhostená, nebolo jej poskytnuté ani núdzové bývanie pre matky s deťmi z dôvodu nedostatočných víz, tieto súdu žiadnym spôsobom nepreukázala.

7. K argumentácii matky, že otec sa domáhal návratu len dvoch starších maloletých detí pochádzajúcich z manželstva, pričom sa nedomáhal návratu novonarodeného dieťaťa maloletého I. B., nar. XX.XX.XXXX, okresný súd dôvodí, že sa jedná o návrhové konanie, kedy je vecou navrhovateľa určiť predmet konania a okruh účastníkov, tiež dodáva, že maloletý I. sa narodil po rozvoze rodičov v ôsmom mesiaci XXXX na území Slovenskej republiky, pričom otcovstvo k dieťaťu je sporné, čo potvrdzovalo aktuálne prebiehajúce konanie o zapretie otcovstva na Okresnom súde Zvolen, jednou z príčin rozvodu rodičov maloletých detí bola aj nevera zo strany matky. Nič nebráni otcovi, ak preukáže v súdnom konaní, že je otcom aj maloletého I., podať si opätovne samostatný návrh aj k tomuto maloletému dieťaťu. Uvádzaná skutočnosť ale nemôže byť dôvodom pre nenávratie maloletého D. a L.. Prerušenie návratového konania z tohto dôvodu tiež nie je možné vzhľadom na ust. § 128 Z. č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej iba „CMP“). Ani vyriešenie otázky otcovstva nemá vplyv na výsledok návratového konania. Návratom iba maloletého D. a L. nedôjde k pretrhnutiu súrodeneckých väzieb s maloletým I., nakoľko matka má možnosť návratu do krajiny obvyklého pobytu spolu s maloletými deťmi, aj s maloletým I..

8. Návrh právneho zástupcu matky na doplnenie dokazovania výsluchom rodinných príslušníkov zo strany matky okresný súd neakceptoval, zamietol z dôvodu, že tieto osoby nežili v rozhodnom období v spoločnej domácnosti s maloletými deťmi a ich rodičmi a poskytli by len sprostredkované informácie o udalostiach, ktorých neboli priamym svedkom, rodičia totiž neuviedli v priebehu konania, že by ich vo Veľkej Británii navštevovali rodinní príslušníci okrem starej matky v júni 2022 pred odchodom matky s deťmi. Naopak, boli to rodičia, ktorí chodili na Slovensko. Navyše sa jedná o blízkych príbuzných matky preto súd pochyboval o dôveryhodnosti a nezaujatosti ich výsluchu.

9. Nevykonan ani opätovný výsluch maloletých detí na pojednávaní, dôvodil, že tieto boli vypočuté prostredníctvom kolízneho opatrovníka (vyplynulo zo správy zo 04.08.2022) zhruba dva mesiace po príchode na Slovensko, vtedy vyjadrili svoj názor ohľadom preferencie pobytu a aj vzhľadom na časový úsek, ktorý ubehol od podania návrhu a zároveň od doby, ako sa maloleté deti nachádzajú na Slovensku, ich výpoveď by bola zjavne ovplyvnená ich aktuálnym pobytom na Slovensku a aj tým, že už dlhšiu dobu sú v starostlivosti matky. Rovnako súd nepovažuje deti vzhľadom na ich vek za vhodné opätovne zaťažovať rodinnou situáciou a prenášať na nich zodpovednosť za výber prostredia, v ktorom by sa chceli ďalej zdržiavať. Na podporovanie uvádzaných úvah okresný súd odkázal aj na vyjadrenie maloletých detí v procese vykonaného sociálneho šetrenia a zisťovania ich názoru britským sociálnym orgánom vo februári 2022.

10. Keďže uznesenie podľa § 133 ods. 2 CMP je vykonateľné len čo nadobudne právoplatnosť, okresný súd nariadil matke, aby maloleté deti navrátila na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia. Takto určenú lehotu považoval za primeranú na zabezpečenie všetkých potrebných záležitostí pre riadny a bezpečný návrat maloletých detí do krajiny ich pobytu, vzhľadom na známe prostredie, na vzdialenosť krajiny, zabezpečenie

dopravy i doprovodu maloletých detí. Pre prípad, že matka maloleté deti nevráti v stanovenej lehote, súd vo svojom rozhodnutí oprávnil otca na prevzatie maloletých detí od matky za účelom ich navrátenia do krajiny obvyklého pobytu, a to z dôvodu, aby nedošlo k neopodstatnenému predlžovaniu pobytu maloletých detí na Slovensku. Zároveň okresný súd určil otcovi povinnosť v prípade, ak matka prejaví záujem o návrat do krajiny obvyklého pobytu spolu s maloletými deťmi po dobu šesť mesiacov od ich príchodu na územie Veľkej Británie zabezpečiť bývanie pre matku a ich maloleté deti v samostatnom byte a po uvedení dobu uhrádzať nájomné a všetky náklady spojené s užívaním tohto bytu s prihliadnutím aj na to, že aktuálne matka má ďalšie novonarodené dieťa, ktorému zabezpečuje celodennú starostlivosť. Napokon otec v priebehu konania uviedol, že je ochotný a schopný zabezpečiť takéto bývanie a môže zriadiť nájomnú zmluvu aj na meno matky, s tým, že bude uhrádzať potrebné náklady spojené s bývaním. Súd tiež vyjadril názor, že obdobie šesť mesiacov je dostatočné na to, aby si matka usporiadala svoje záležitosti vo Veľkej Británii ohľadom aj prebiehajúcich súdnych konaní.

11. V závere odôvodnenia rozhodnutia okresný súd dôvodí, že nebolo možné vo veci dodržať 6 týždňovú lehotu pre rozhodnutie, nakoľko rodičia maloletých detí nesúhlasili s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania a vzhľadom na závažné protichodné skutkové tvrdenia rodičov maloletých detí bolo potrebné vykonať aj rozsiahle dokazovanie. Poznamenal, že v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ani stanovená 6 týždňová lehota nemôže brániť náležitému zisteniu skutkového stavu, čo v prejednávanej veci počas celého konania okresný súd sledoval.

12. Podľa § 52 CMP žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania, dôvody pre iné rozhodnutie o trovách súd v prejednávanej veci nezistil.

13. Proti uzneseniu okresného súdu podala matka prostredníctvom splnomocneného zástupcu odvolanie zo dňa 06.12.2022, ktorým napadla toto rozhodnutie v celom rozsahu, je názoru, že: rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) Z. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok „CSP“), súd nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci (§ 62 ods. 1 Z. č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok „CMP“), dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP), nevykonali navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 365 ods. 1 písm. e) CSP), nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP).

14. Podľa názoru matky okresný súd mal na súdenú vec aplikovať nariadenie Rady ES č. 2201/2003 z 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní výkonu rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie ES č. 1347/2000, a to z dôvodu, že v čase kedy prišli účastníci konania do Spojeného kráľovstva sa toto nariadenie aj napriek brexitu ako zachované právo Európskej únie uplatňuje. Podľa dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (2019/C3841/01) právne predpisy Európskej únie budú v Spojenom kráľovstve za určitých obmedzených okolností ďalej účinné. Dáva do pozornosti odvolaciemu súdu britské legislatívne právne akty, z ktorých vyplýva, že od 1.1.2021 do 31.12.2023 sa legislatívny rámec konaní s medzinárodným prvkom upravuje naďalej právnymi aktmi Európskej únie (predložila legislatívny návrh zákona o zachovaní práva Európskej únie a dôvodovú správu k návrhu v anglickom jazyku), zachované priame právne predpisy Európskej únie majú prednosť pred vnútroštátnymi predpismi Spojeného kráľovstva prijatými pred skončením prechodného obdobia, ak sú nezlučiteľné. Aj britské súdy stále rozhodujú podľa nariadenia Rady ES č. 2201/2003 z 27.11.2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkonu rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje Nariadenie (ES) č. 1347/2000.

15. Matka nesúhlasí so skutkovými závermi súdu, ktoré viedli ku konštatovaniu vôle rodičov presťahovať sa a zdieľať svoj život i prácu vo Veľkej Británii (odkazuje na bod 41. odôvodnenia uznesenia), naďalej zotrváva na svojom vyjadrení ako uviedla pred ÚPSVaR Zvolen, že sa chcela s otcom dohodnúť, aby sa usadili na dlhšiu dobu, nakoľko striedanie pobytov nebolo vhodné ani pre ich deti, ktoré sa nevedeli adaptovať na nové prostredie, avšak otec ani ju, ani potreby maloletých detí nerespektoval, chcel si stále budovať svoju kariéru (pracuje pre Facebook). Maloleté deti boli dotlačené proti ich vôli do rozhodnutia otca presťahovať sa do Londýna, pričom ich podmienky v Holandsku keď pracovali pre spoločnosť Booking.com neboli horšie, aj keď ona o prácu v dôsledku pandémie prišla. Mali úspory 60.000,- eur na bežnom účte a 60.000,- na sporiacom účte, pričom samotný plat otca stačil celej rodine na spokojný život v Holandsku. Za nájom platili o 2.600,- eur menej v Holandsku, kde navyše ušetrili

veľa na doprave, všade bicyklovali a nemuseli platiť cestovné. Otec zarábala v Holandsku 7.968,- eur a v Británii v prepočte 6.251,87 eur. Ona v Holandsku zarábala 2.030,- eur a vo Veľkej Británii 1.808,- eur, pričom nájom v Holandsku ich stál 1.113,- eur a vo Veľkej Británii 3.764,- eur. Takto im zostávalo 3.712,- eur vo Veľkej Británii na rozdiel od Holandska, kde im zostávalo 8.615,- eur. Podľa matky okresný súd nesprávne posúdil nepreukázanie dočasnosti pôsobenia rodiny v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, predložila otcovu pracovnú zmluvu so spoločnosťou Facebook, kde má skúšobnú dobu šesť mesiacov a otec nemôže tvrdiť, že sťahovanie do Veľkej Británie bolo dohodnuté v trvaní na dlhší čas ako tých šesť mesiacov, pretože v prípade, že by sa zamestnávateľ rozhodol, že jeho výkon je nedostačujúci a pracovný pomer mu nepredĺži, bude z krajiny automaticky vyhodený do 60 dní a ona spolu s ním. Okresný súd vychádzal z nepravdivých tvrdení otca ohľadom mediačných konaní medzi rodičmi, otec sa snaží seba vykresliť ako prístupného na dohodu kvôli mediačnému procesu, keďže v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska pri aplikácii na „child arrangements order“ nemožno bez mediačného certifikátu podať relevantnú žiadosť na súd. Podrobnejšie ozrejmuje proces mediácie, že ňou zvolený termín sedenia na 22. 02. 2022 musela zrušiť kvôli neočakávaným pracovným povinnostiam, a dohodli nový termín 10.03.2022. Dňa 25.02.2022 dostala mediačný certifikát z dôvodu, že si ho vyžiadal otec, ktorý vzápätí podal žiadosť na súd, aby deti boli prisúdené jemu. Na ďalšom termíne mediačného sedenia 29. marca 2022 sa otec nechcel dohodnúť na financiách a vyjadril sa, že bude mať vôľu dohodnúť sa až po ukončení „súdoch o zverenie detí do opaterý“.

16. Za nesprávny označuje matka záver súdu v otázke posúdenia obvyklého pobytu maloletých detí, podľa nej absolútne nemožno akceptovať právny záver podľa ktorého „obvyklý pobyt vzniká po šiestich mesiacoch pobytu dieťaťa na jednom mieste“ – a už vôbec takýto názor nevyjadril rakúsky súd v rozhodnutí na ktoré okresný súd odkázal. Podľa rozsudku Súdneho dvora Európskej únie z 02.04.2009 vo veci C-523/07 o návrhu súdu Korkein, nariadenie 2201/2003 nestanovuje minimálnu dĺžku trvania pobytu, pričom otázka odkedy vykazuje pobyt dostatočne stabilnú povahu závisí od okolností každej prejednávanej veci. Vek dieťaťa a jeho rodinné a sociálne prostredie môžu mať osobitný význam. Nie je nevyhnutné, aby bol pobyt nepretržitý. Takže dočasná neprítomnosť dieťaťa, napr. počas školských prázdnin nespochybňuje trvalosť obvyklého pobytu. Naopak, nezdá sa byť s ohľadom na skutkové okolnosti neurčitý. Stabilita, ktorá umožňuje odlišiť obvyklý pobyt od obvyčajnej prítomnosti, takisto závisí od rodinného a sociálneho prostredia dieťaťa. Vnútroštátny súd si o tom musí urobiť celkový obraz s prihliadnutím na všetky skutočnosti, ktorých význam je rôzny v závislosti od veku detí. Rodinné prostredie v podstate určujú preferenčné osoby s ktorými dieťa žije v mieste pobytu alebo udržiava pravidelné styky, teda rodičia, súrodenci, starí rodičia alebo iní blízki príbuzní. Sociálne začlenenie sa viaže na školskú dochádzku, priateľov, záľuby a predovšetkým na ovládanie jazyka. Matka upriamuje pozornosť ďalej na vyjadrenie otca detí v záverečnej reči na pojednávaní, keď označil život v krajine, do ktorej sa dožaduje návratu maloletých detí - Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, za „ riešenie dočasné a do budúcnosti neisté „. Poukazuje aj na výstupy z mediácie, v rámci ktorej sa rodičia bavili o ďalšom pôsobení rodiny späť v Holandsku alebo na Slovensku. Ani v otázke sociálnych kontaktov tvrdenia otca o známych v Anglicku neboli pravdivé, nakoľko jediní známi boli N. O., B. N. a A. D. (jeho ani ona ani deti v G. nestretli), všetci sú to dlhoroční priatelia z Amsterdamu. Čo sa týka kamarátov detí, otec spomína spolužiakov, v polovici z nich ani netrafil ich mená, nevedel uviesť ani jedno priezvisko spomínaných detí a napr. údajný P. ani neexistuje. V odôvodnení rozhodnutia súd kladie zvýšený dôraz na vedenie viacerých konaní vo Veľkej Británii ohľadom maloletých detí aj rodičov (konanie o návrhu otca na rozvod manželstva zo dňa 17.01.2022, ktorému bolo dňa 05.05.2022 vyhovené, konanie o návrhu otca zo dňa 28.02.2022 o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom a o návrhu matky na vypořádanie spoločného majetku manželov) – v tejto súvislosti ale matka opätovne poukazuje na v predchádzajúcej časti odvolania už ňou uvádzanú skutočnosť – namietané nesprávne právne posúdenie veci, pretože Británia naďalej uplatňuje v praxi Brusel II. bis. Ohľadom dĺžky pobytu maloletých detí v krajinách matka uviedla, že po narodení D. žila na Slovensku dva roky a šesť mesiacov. Po svadbe s otcom XX.XX.XXXX deti žili jeden rok a jeden mesiac na Slovensku, jeden v rok v Rakúsku, štyri roky a štyri mesiace v Holandsku, jedenásť a pol mesiaca vo Veľkej Británii a na Slovensku od 03.06.2022 až doteraz. Na ilustráciu, že za svoj „domov“ maloleté deti v prípade možnosti výberu považujú Holandsko - matka predložila odvolaciemu súdu vybranú fotodokumentáciu zo života v Amsterdame. Závery okresného súdu v otázke obvyklého pobytu sú podľa hodnotenia matky nekonzistentné, keď na jednej strane „bezpochýb“ ustálil v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, na druhej strane ale opakovane poukazoval na to, že väzby na túto krajinu deťom dostatočne kvalitne nevznikli, čo pripisoval na zodpovednosť matke, ktorá deti z krajiny premiestnila (bod 47 odôvodnenia).

17. Označuje za nepravdivé aj ďalšie tvrdenia otca, ktoré okresný súd prevzal pri rozhodovaní. Matka uvádza, že otec sa o maloleté deti nikdy ako primárny rodič nestaral (bol pracovne vyťažený, technicky nebolo možné, aby sa o deti staral) a ona mu v kontakte s deťmi nikdy nebránila. Od 03.06.2022 ako opustila Veľkú Britániu s deťmi otec hovoriť nechcel a neprejavoval záujem. Prvýkrát po odchode prejavil záujem prostredníctvom telefonického rozhovoru až 14.07.2022 (pár minút po tom, ako ju kontaktovala otcova právnička s obvinením, že tento kontakt zamedzuje), dva dni pred vytýčením pojednávania vo Veľkej Británii na 14.06.2022 kontaktoval otec mal. D. po návrate zo školy, dňa 16.06.2022 po pojednávani vo Veľkej Británii (pravdepodobne po odporúčaní svojej právničky), ďalší podľa matky účelový kontakt otec prejavil v nadväznosti na podaný návrh na návrat maloletých detí. Otec detí navštívil prvýkrát po mesiaci od ich odchodu 02. júla 2022, po tejto návšteve sa deťom ozval až o 20 dní neskôr a prisľúbené návštevy každý druhý víkend, hovory každú stredu neuskutočnil. Uvádza ktoré konkrétne ďalšie dni a akou formou otec sa zaujímal o ďalšie kontakty s mal. deťmi, akým výsledkom, opisuje priebeh a obsah spoločnej komunikácie, priebeh a výsledok realizovaných stretnutí otca s maloletými deťmi, ako tie reagovali a sa správali a pod. – v podrobnostiach odvolací súd odkazuje na odvolanie matky. V ich súhrne matka považuje za zrejmé, že ona otcovi v kontakte s deťmi nebráni, ako to účelovo a klamlivo otec tvrdí pred súdmi, podľa nej je to práve naopak, otec je ten, koho konanie javí prvky účelovosti, s absenciou úprimného záujmu o deti a s cieľom iba produkovať proti nej dôkazy na súd.

18. Ani okresným súdom riešené otázky o ktoré oprel splnenie podmienok a garancií pre návrat nie je možné podľa matky akceptovať a s nimi súhlasiť. V prípade návratu:

- nemôže riešiť bývanie, reálne nemá možnosť získať akékoľvek ubytovanie na svoje meno a aj pre prípad, že by nájom platil otec, sú nájomné zmluvy uzatvárané na dobu určitú, na obdobie jedného roka a osoba, ktorá si chce prenajať v D.. Q. nehnuteľnosť, musí dosahovať určitý ročný príjem. S tým mala aj ona problém, pretože mala plat 20 tis. ročne, ale chceli, aby mala plat minimálne 40 tis. ročne, čo sa snažila preklenúť aj prisľubom, že zaplatí celý nájom na rok dopredu, ale nepomohlo to. Ju, tehotnú matku totiž otec detí vyhodil zo spoločného nájmu s plným vedomím, že si nemôže na svoje meno nič prenajať, keďže nemá prácu, čaká dieťa a otec sa s ňou finančne nevysporiadal. Dňa 06.08.2022 sa stala vďaka otcovi bezdomovcom a musela by platiť 8 tisíc libier penále, ak by sa z domu nevystahovala. Bola by trestne stíhaná za „trespassing“. Nevedeli jej pomôcť ani sociálne úrady a až 05. júla 2022 po jej odchode na Slovensko jej volali z Homelessness prevention team na podnet úradov a ju informovali, že je dobre, že s deťmi je na Slovensku, lebo by jej nevedeli nijako pomôcť. Na jej meno sa legálne nedá nič prenajať, na turistické víza to nie je možné. Pochybuje tiež o tom, či je v Británii slovenské rozhodnutie vykonateľné.

- jej životné mesačné náklady a náklady troch mal. detí (mimo nájomného za byt) v D.. Q. by boli minimálne tisíc libier, čo ona nemá z čoho hrať. Keď pracovala v Anglicku s platom 20 tisíc ročne, na účet jej chodilo 1.500 libier šterlingov mesačne, jasle pre dieťa stoja 1.900 libier šterlingov na mesiac, nájom 1.500 libier šterlingov a ostatné náklady, jedlo, oblečenie, doprava, dane, energie minimálne 1.000 libier šterlingov. Život v Anglicku je možný jedine s prístupom k sociálnym dávkam, pričom imigračný status ich takejto osobe nedovoľuje, ona podmienky na čerpanie sociálnych dávok nespĺňa. Taktiež nie je možné zamestnať sa v Británii na turistické šesťmesačné víza.

- je otázne zabezpečenie zdravotnej starostlivosti pre ňu a mal. I. (pravidelné pediatrické prehliadky a očkovania)

- deti sa nevrátia do prostredia, ktoré poznajú, do svojej domácnosti, do svojich detských izieb, ani do školy, ktorú poznajú, nakoľko prijatie do takejto školy je neisté, poukazuje aj na e-mail zo strany školy D.. R.

- mal. deti budú od nej trvalo oddelené, pretože sú prísne aj podmienky získania trvalého pobytu vo Veľkej Británii po odchode z krajiny Európskej únie, tie sú kogentne a presne dané a rodina B. trvalý pobyt nikdy nemala, o čom predložila vízové karty členov rodiny. Otec detí má víza na pobyt v krajine na základe pracovného pomeru a jej a maloletým deťom víza na pobyt v krajine vystavili ako tzv. závislým osobám len odvodene v nadväznosti na víza otca. Po doručení oznámenia o rozvoze manželstva úrad zruší vízum a obmedzí povolenie na pobyt v Spojenom kráľovstve na 60 dní za predpokladu, že do platnosti víza zostáva 60 alebo viac dní. Ona nespadá pod žiadnu výnimku, na základe ktorej by mohlo byť predložené povolenie na pobyt v krajine, nakoľko bol program EÚ pre usadenie sa otvorený pre osoby, ktoré prišli do Spojeného kráľovstva z Európskej únie len do 31.12.2020. Tým, že ona s rodinou pricestovali do Veľkej Británie až 18.06.2021 nie je možné uplatniť program na usídlenie a povolenie pobytu vo Veľkej Británii.

- nemôže získať ani povolenie na pobyt v Spojenom kráľovstve na dobu neurčitú ako obeť domáceho násillia, pretože bola držiteľom povolenia na pobyt ako závislá osoba kvalifikovaného pracovníka
- povolenie na pobyt v Spojenom kráľovstve nemôže požiadať ani podľa imigračných pravidiel na základe vzťahu s deťmi pre nesplnenie podmienok, navyše aj vyhliadky na úspech žiadosti o imigráciu mimo imigračných pravidiel sú veľmi nízke a každá takáto žiadosť bude s veľkou pravdepodobnosťou zamietnutá.

- odkazom na právnu analýzu prisťahovalectva zo dňa 14.06.2022 (predložila v anglickom jazyku) sa snažila aktívne vyriešiť svoju situáciu ohľadne víz, avšak vzhľadom na to, že nemá možnosť na čas po rozvode získať žiadne víza ani status usadlíka, bude deportovaná z krajiny a oddelená od svojich dvoch starších synov, ktorí prídu o matku a rovnako o malého brata I., s touto situáciou z pohľadu záujmu maloletých detí sa okresný súd vôbec nezaoberal. Deti budú návratom do Veľkej Británie vystavené nadmerne stresujúcej situácii, keď sa síce ona s nimi vráti, ale po šiestich mesiacoch budú svedkami jej nedobrovoľného odchodu s najmladším súrodencom naspäť na Slovensko, do krajiny ktorej je štátnym občanom. Pokiaľ by mala vedomosť, že rozvodom víza stratí a keďže sú viazané len na otcove pracovné víza, tak by do Veľkej Británie nikdy neodišla s deťmi, aby takýmto spôsobom neohrozila rodinu.

19. Matka dodáva, že dňa 22.08.2022 sa jej narodil maloletý I. B., ktorý dovŕšil iba tri mesiace a je odkázaný na jej 24-hodinovú starostlivosť. Ak by vôbec zvažovala udelenie akéhokoľvek povolenia na pobyt, musela by sa v krajine bezodkladne zamestnať, čo je priamo naviazané na získanie ubytovania, za tejto situácie by musela ponechať starostlivosť o maloletého I. na tretie osoby, čo by bolo v príkrom rozpore so záujmami tohto maloletého dieťaťa, tak si musí vybrať medzi svojimi tromi maloletými deťmi a došlo by aj k oddeleniu súrodenčov a prerušeniu súrodeneckých väzieb. Aj v judikatúre ESLP v prípadoch Mustafa a Armagan AKIN proti Turecku, Ciliz proti Holandsku a Maslov proti Rakúsku, bolo už konštatované, že udržiavanie vzťahov medzi súrodencami je natoľko dôležité, že nemôže byť ponechané výlučne na úvahe rodičov, najmä za situácie, ak jeden z rodičov odmieta širší styk súrodenčov. Pokiaľ súd poukazuje na to, že nariadenie návratu do obvyklého pobytu maloletého dieťaťa v zásade neznamená jeho návrat k opustenému rodičovi a jeho oddelenie od rodiča „ únoscu „, keďže súd v prípade, že návrhu vyhovie, nariadi návrat maloletého dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu a nie jeho návrat „ do rúk opusteného rodiča „, vzhľadom na vyššie rozoberaný právny stav ohľadom víz a povolenia na pobyt v krajine ako aj maloletého I. je zrejmé, že rozhodnutie prvoinštančného súdu presne takýmto rozhodnutím o starostlivosti je. V súvislosti s riešenou problematikou dáva do pozornosti aj odbornú literatúru, napr. odborný článok prof. Jefferey Edleson, University of Mineestota a doc. Taryn Lindhorst, University of Washington. Poukazuje tiež na diametrálne odlišné rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 19.10.2022 sp. zn. 38P/105/2022 v obdobnej právnej veci, v ktorej súd návrat maloletých detí nenariadil (cituje matka podľa nej významné dôvody rozhodnutia, napr. hrozba psychickej ujmy- ide o deti v útlom veku, ktoré žijú nepretržite len s matkou, ktorá zabezpečuje ich starostlivosť, o ktorej starostlivosti neboli opatrovníkom zistené žiadne nedostatky, silné citové puto medzi matkou a maloletými deťmi, nejednoznačný postoj otca, či by umožnil maloletým deťom a ich matke udržiavať ich blízky citový vzťah v prípade návratu do USA, neexistuje žiadna záruka, v zmysle ktorej by sa maloleté deti mohli stretávať so svojou matkou, a ďalšie...).

20. Vyjadruje nesúhlas aj s názorom okresného súdu v bode 46. a 47. odôvodnenia uznesenia v ktorom sa uvádza, že konaním o nariadenie návratu dieťaťa súd len napráva protiprávny stav ktorý spôsobil niektorý z rodičov a zároveň svojim rozhodnutím určuje, súdy ktorého štátu majú následne právomoc konať vo veciach opatrovníckych práv k maloletému dieťaťu, ďalej podľa odôvodnenia súdu v zmysle ustálenej súdnej praxe i európskej judikatúry (bližšie nešpecifikovanej) ujma, na ktorú poukazuje článok 13 písm. b) Dohovoru nemôže vzniknúť z odlúčenia dieťaťa od rodiča, ktorý dieťa neoprávnene premiestnil, alebo dieťa neoprávnene zadržáva. Aj v konaní o návrat dieťaťa je vždy prvoradý najlepší záujem dieťaťa a zachovanie vzťahu s matkou takto predstavuje nevyhnutný aspekt realizácie najlepšieho záujmu maloletých detí v konaní, bolo preto kľúčové, aby sa okresný súd osobitne zaoberal týmito skutočnosťami, ktoré by objasnili, či návrat matky do krajiny obvyklého pobytu maloletých je možný, prípadne či existovali také okolnosti, ktoré by viedli k záveru, že matka opodstatnene odmieta návrat do krajiny obvyklého pobytu. Ochrana najlepšieho záujmu dieťaťa môže byť v niektorých prípadoch zabezpečená len prostredníctvom aplikácie niektorej z výnimiek z nariadenia návratu dieťaťa (v uvádzanej súvislosti poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu SR 294/2015, II. ÚS 223/2017, II. ÚS 282/2017). Vzhľadom na to, že aj v konaní o návrat dieťaťa je vždy prvoradý najlepší záujem dieťaťa - k naplneniu tohto účelu predpisy vychádzajú z vyvrátiteľnej domnienky, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržovaní

v krajine únosu (alebo v tretej krajine) je v najlepšom záujme dieťaťa, keďže miestom obvyklého pobytu dieťaťa je miesto, kde má dieťa rodinné, sociálne, osobnostné a kultúrne zázemie a väzby.

21. Matka poukazuje na vzájomný vzťah Haagskeho dohovoru a Dohovoru, ktorým sa zaoberal ESLP v rozsudku Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku zo 06.07.2010, keď v predmetnom rozhodnutí ESLP uložil vnútroštátnym súdom, aby výnimku zakotvenú v článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru vykladali v rámci článku 8 Dohovoru a pre tento účel detailne preskúmali celú rodinnú situáciu a celý súbor okolností predovšetkým skutkových, emocionálnych, psychologických, materiálnych a zdravotných a uistili sa, že návratom dieťaťa nedôjde k jeho vystaveniu fyzickej alebo duševnej ujme alebo k tomu, že ho návrat inak privedie do neznesiteľnej situácie. Osobitné okolnosti podľa matky prvoinštančný súd nedostatočne zohľadnil v prejednávanej veci a nedostatočne prihliadol na najlepší záujem mal. detí. Nezistil skutočnosti svedčiace o opodstatnenosti jej nesúhlasu s návratom, mal skúmať aj možnosť, či možno primeranými opatreniami vytvoriť stav, ktorý by umožňoval návrat maloletých aj s ňou t. j. vytvoriť stav, ktorý by robil jej nesúhlas s návratom nepodstatným. V súvislosti s nemožnosťou jej návratu tvrdí, že nemá reálnu možnosť sa v Británii ubytovať, zamestnať sa, poistiť sa, celkovo žiť v situácii, kedy je na materskej dovolenke s malým, v čase rozhodovania okresného súdu dvojmesačným novorodencom. Predložila súdu „non molestation order“, ktorý otcovi zakazuje do 27.05.2023 do 16:00 hod. obťažovať matku, uvedené okresný súd nepovažoval za dostatočne preukazujúci násilie tak, aby sa ním vôbec v konaní ďalej zaoberal. Návrh bol podaný na základe podnetu samotnej polície prostredníctvom Domestic Abuse Alliance. Na samotnej oficiálnej stránke sa medzi konaním, ktoré subsumuje pojem domáce násilie uvádza aj finančná kontrola napr. zabránenie prístupu k spoločnému bankovému účtu, čo je presne aj jej prípad v predmetnej právnej veci. Odkazuje aj na predloženú správu Refuge, najväčšej britskej organizácie na ochranu žien a detí pred domácim násilím zo dňa 01.06.2022, v zmysle ktorej bola na základe medzinárodného hodnotenia DASH risk assessment vyhodnotená ako osoba s najväčším rizikom zneužívania zo strany bývalého partnera – otca. Vzhľadom na uvedené, navrhuje doplniť dokazovanie vykonaním dopytu na organizáciu Refuge za účelom objasnenia podrobnosti vo vzťahu k vykonanému hodnoteniu rizík DASH, na základe ktorého ona bola vyhodnotená ako osoba s vysokým rizikom ďalšieho zneužívania. V konaní bolo podľa nej preukázané, že otec ju tehotnú vyhodil na ulicu v treťom trimestri tehotenstva, pričom v nadväznosti na rozvod manželstva a jej status závislej osoby od udelených víz otca nemala možnosť zabezpečiť si iné ubytovanie. Ide o skutkové okolnosti, ktoré indikujú možnú výnimku podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru, pre ktorú by bolo možné nariadiť návrat maloletého do krajiny obvyklého pobytu. Tieto skutkové okolnosti zároveň predpokladajú aj aplikáciu článku 11 ods. 4 nariadenia č. 2201/2003 a tým aj skúmanie, či vhodnými primeranými opatreniami je možné vytvoriť stav, ktorý by umožnil nariadiť návrat maloletých detí tak, aby to bolo v ich najlepšom záujme.

22. Vytýka ďalej okresnému súdu, že v napádanom uznesení vopred hodnotí dôkazy, ktoré nevykonal a vyvodzuje z nich skutkové závery, ktoré sa domnieva, že by zistil. Vzhľadom na okolnosti prípadu, vypočutie maloletých detí britskou sociálkou, na ktoré sa prvoinštančný súd odvoláva ona za dostatočné nepovažuje a ani za smerodajné vzhľadom na komunikačnú bariéru, stres detí z výskytu cudzích ľudí v ich domácnosti a v neposlednom rade aj pobytu v cudzej krajine, v ktorej sa vyskytli na základe jednostranného rozhodnutia otca s neistou perspektívou do budúcnosti. S poukazom na ust. § 385 Z.č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej iba „CSP“) žiada o zopakovanie a doplnenie dokazovania na odvolacom pojednávaní, vyžaduje to dôležitý verejný záujem. Rozhodnutie súdu i keď je vyhotovené na 29 stranách, trpí zásadnými nedostatkami, ktoré spôsobujú jeho nesprávnosť, nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nie je jasné, výstižné ani presvedčivé, je zmätočné v dôsledku protichodných záverov. Vada konania spočívajúca v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia vo svojej podstate porušením základného práva účastníka konania na spravodlivý proces aj podľa ustálenej judikatúry ÚS SR (III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06, III. ÚS 107/07 a aj ďalšie...). Napokon, neboli jej doručené ani listiny založené v súdnom spise, tak sa k nim nemala možnosť relevantne vyjadriť. Konkrétne ide o oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR z 31.08.2022 špecifikované v bode 17., podľa nej je zrejmé, že v odseku listu ministerstvo vychádzalo z prezumpcie, že ona /matka prišla do krajiny pred 31.12.2020. ESLP v rozsudku z 13.01.2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike konštatoval porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru, keď jej nebolo umožnené vyjadriť sa k vyjadreniu odporcu v rámci odvolacieho konania.

23. Na základe súhrnu všetkých svojich odvolacích námietok matka žiada odvolací súd, aby uznesenie okresného súdu zmenil tak, že zamietne návrh otca z dôvodu, že obvyklý pobyt mal. detí nie je vo Veľkej Británii, alternatívne žiada, aby odvolací súd uznesenie okresného súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie.

24. Otec detí vo vyjadrení k odvolaniu matky doručenom 19.12.2022, uviedol, že nesúhlasí s názorom matky, podľa ktorého sa malo aplikovať nariadenie Rady ES č. 2201/2003 zo dňa 27.11.2003 o sudcovskej právomoci a uznávaní a výkonu rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, kde matka nad rámec prednesu na pojednávaní uviedla argumentáciu, podľa ktorej vo Veľkej Británii mali byť prijaté právne predpisy, ktoré spôsobujú pokračovanie aplikácie predmetného nariadenia, čo matka preukazuje citáciou britského právneho predpisu v anglickom jazyku bez označenia konkrétnej relevantnej časti právneho predpisu. Jedná sa iba o návrh zákona, ktorý je úplne v prvom z troch štádií legislatívneho procesu, ktorý nemá právnu silu, zároveň pripája výpis z oficiálnej stránky slovenského Centra pre medzinárodnú právnu ochranu detí a mládeže, kde sú vysvetlené právne vzťahy v zmysle dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie, kde je jasne uvedené, že na návrat detí pri tzv. rodičovských únosoch sa bude uplatňovať Haagsky dohovor z roku 1980 bez sprísneného režimu, ktorý je upravený v nariadení Brusel IIa. Okresný súd preto postupoval správne, keď aplikoval ustanovenia Haagskeho dohovoru. K matkou uvádzaným okolnostiam sťahovania sa rodiny do Veľkej Británie a trvalosti ich pobytu otec zotrváva na tom, že rozhodnutie presťahovať sa do Veľkej Británie bolo rozhodnutím celej rodiny a ak matka nesúhlasila, mala možnosť zotrvať buď v Holandsku alebo presťahovať sa do inej krajiny, čo neurobila. Napriek uzavretému manželstvu bola slobodným človekom a nikto ju do toho nenútil. Ohľadom argumentácie mediáciou vo Veľkej Británii ju otec uvádza len z dôvodu, aby mal súd kompletný prehľad o vzťahoch a všetkých konaniach vo Veľkej Británii. Nie je pravdou, že by výstup z mediácie mal byť len „papierom“, subjektívne od mediácie očakával konkrétny výsledok, nakoľko mal za to, že sa dalo vyhnúť finančne nákladným súdnym procesom vo Veľkej Británii. Komunikácia, ktorá bola predložená matkou preukazuje, že ako otec sa stále podriaďoval požiadavkám matky na zmenu termínov. Aj to, že matka aktívne komunikovala s mediáčnou úradníčkou vo Veľkej Británii preukazuje, že bola ukotvená vo Veľkej Británii a zžitá s prostredím, pretože nepochybovala o tom, že by mediácia mala prebiehať vo Veľkej Británii. Okresný súd mal zistené a preukázané aj šetrením priamo vo Veľkej Británii, že deti boli zžité už začiatkom roku 2022 s tamojším prostredím, čo potvrdzuje správa zo sociálneho zisťovania vo Veľkej Británii zo dňa 18.02.2022, kde je uvedené v angličtine, že obaja chlapci sa dobre zžili a majú veľa priateľov (pozn. voľný preklad odvolacieho súdu). V nariadení rodinného súdu vo Watforde zo dňa 16.06.2022 je tiež uvedené, že súd deklaruje, že má jurisdikciu vo vzťahu k obidvom deťom na základe ich obvyklého pobytu. Matka aktívne vystupovala vo všetkých troch súdnych konaniach. Naďalej vystupuje v zostávajúcich dvoch konaniach, kde je predmetom úprava práv k deťom a majetkové vysporiadanie. Neobstojí argumentácia matky o voľbe práva medzi účastníkmi konania vo Veľkej Británii, nakoľko nepreukázala, že by došlo medzi rodičmi k formálnej dohode, na základe ktorej by založili právomoc britských súdov na úkor právomocí súdov iného štátu. Matka ani nespochybovala právomoc britských štátnych orgánov konať a rozhodovať vo veciach ich rodiny, čo je v otázke rodičovských práv a povinností bezprostredne späté s kategóriou obvyklého pobytu detí, ktoré matka nenamietala. Otec zotrváva aj na svojom vyjadrení ohľadom vzťahov a sociálnych kontaktov detí vo Veľkej Británii, pričom matkine tvrdenia spochybnil ako nepodložené. Napriek tomu, že matka sa snažila preukázať, že obvyklým miestom pobytu je Holandsko, pri únose detí neodišla do Holandska ale na Slovensko, kde okrem vlastnej rodiny nemala žiadne reálne väzby. Počas spoločného života rodiny vo Veľkej Británii bolo Holandsko navštívené len raz na víkend na návštevu známych. Okresný súd preto okrem vyjadrení rodičov vychádzal aj zo sociálneho šetrenia a nariadenia britského súdu, kde jasne vyplýva, že obvyklý pobyt je na území Veľkej Británie. K otázke starostlivosti o maloleté deti matka na pojednávaní 20.10.2022 potvrdila, že od januára 2022 sa v starostlivosti s deťmi starala striedavo s otcom na základe spoločnej neformálnej dohody, hoci stále bývali v jednej domácnosti, čo v odvolaní nijako nespochybnila. Matka sa snažila v odvolaní vyvolať dojem, že on/ otec sa mohol s deťmi stretávať kedy chcel, čo je diskutabilné, nakoľko museli byť nariadené dve neodkladné opatrenia. K tvrdeniam matky, že nevedela o neodkladnom opatrení, ktoré bolo vydané 11.08.2022 a prvý termín styku mal začať 19.08.2022 od 10:00 hod. a druhé neodkladné opatrenie 16.09.2022 (prvý termín styku mal začať 24.09.2022 od 9:00 hod.) mala vedomosť, lebo jej právny zástupca nahliadol do elektronického spisu dňa 15.08.2022 a pri druhom neodkladnom opatrení dňa 19.09.2022 t. j. pred termínmi stretávania matka mala, mohla vedieť a vedela, že termín styku má prebehnúť. Keby nebolo jeho aktívneho záujmu ako otca a ochrany, ktorá mu bola poskytnutá súdnymi rozhodnutiami, jeho styk s deťmi by bol limitovaný

svojevôľou matky. Po uplynutí druhého neodkladného opatrenia nechcel podávať ďalší návrh na úpravu styku a dúfal, že sa dá s matkou dohodnúť, 10.12.2022 prišiel na Slovensko pre deti. Maloletý D. prejavil záujem, ale chcel si zobrať herný notebook, aby sa mohol s ním zahrať ako to bývalo, keď žili spolu, keďže online sa v súčasnosti nemôžu hrať, pretože matka deti odpojila od spoločného herného online účtu, ktorý so synmi používal ešte vo Veľkej Británii. Keďže matka odmietla synovu požiadavku, tento sa „zaťal“ a nechcel odísť, preto strávil víkend len s maloletým L.. Matka dala maloletému L. mobilný telefón, avšak keď sa jej spýtal, či by s ním mohol komunikovať cez mobil, matka to odmietla a jeho/otcove číslo v mobilnom telefóne zablokovala, o čom predložil v prílohe screenshot.

25. Pokiaľ matka napáda garancie po návrate a neznesiteľnú ujmu detí, otec uvádza, že návrat matky je koncipovaný alternatívne, že sa môže vrátiť s deťmi alebo sa vrátia len deti. On nemá problém uložené povinnosti rešpektovať a spraviť všetko preto, aby matka mala zabezpečené podmienky na začatie života vo Veľkej Británii aj s maloletým I.. Pripomína, že vo Veľkej Británii stále prebieha konanie o úprave práv a povinností rodičov k deťom, preto predstava, že v prípade, ak by sa matka vrátila s deťmi do Veľkej Británie a on by nerešpektoval rozhodnutie slovenského súdu vydané v návratovom konaní, je úplne nereálna, pretože by ho to automaticky diskvalifikovalo v prebiehajúcim konaní o úprave rodičovských práv v Británii a deti by boli automaticky zverené matke. Zdôrazňuje, že matku nikdy nevyhodil z domácnosti, opakovane jej ponúkal pomoc tak s nájdením ubytovania, ako aj s vybavovaním víz. Matka v rozvodovom konaní vo Veľkej Británii aktívne vystupovala a vedela, že rozvodom stratí víza, napriek tomu nepodnikla nič relevantné, čo by jej zabezpečilo legálne zotrvanie vo Veľkej Británii na čas dlhší ako šesť mesiacov. Napriek tomu nenamietala právomoc britského súdu rozhodovať o deťoch, sama podala návrh, aby deti žili s ňou, rovnako aj návrh na finančné vysporiadanie. V tomto konaní jej bolo navrhnuté, že otec jej bude platiť po 24 mesiacov sumu 1.000,- libier šterlingov a 40.000,- libier šterlingov ako polovicu manželských úspor s tým, že manželské výživné 24.000,- libier šterlingov by jej bolo vyplatené ihneď ako kapitalizované manželské výživné. Matka mohla mať k dispozícii 64.000,- libier šterlingov. Tieto by jej stačili na začatie bezproblémového života vo Veľkej Británii. Matka to odmietla a deti uniesla. Teraz namieta, že sa do Veľkej Británie nemôže vrátiť, lebo tam nebude mať kde žiť a nebude mať financie na život, a preto okresný súd rozhodnutím o nariadení návratu detí ich vystavil do neznesiteľnej situácie. S týmto on nesúhlasí. Rozhodnutie non-molestation order zo dňa 27.05.2022 mu bol doručený až na pojednávaní 20.10.2022 cestou súdu prvej inštancie, obratom kontaktoval britský súd, ktorý v nadväznosti na skutočný stav veci dňa 24.10.2022 zrušil predchádzajúce rozhodnutie. Mal za to, že nie sú dané výnimky pre nenavrátenie maloletých detí v zmysle článku 12, 13 a 20 Haagskeho dohovoru. Pokiaľ sa matka vráti, v konaní o finančnom vypořádání jej bude poskytnutá pravdepodobná predbežná ochrana, ktorá jej doteraz bola odmietnutá zo strany britského súdu len z dôvodu, že deti uniesla ako to vyplýva zo správy CIPC zo dňa 29.09.2022. Matka však má možnosť, ktorú on ako otec s deťmi nemal a matka jeho a deti svojvoľným konaním postavila pred hotovú vec a deti uniesla. Pre deti neexistujú žiadne riziká pre návrat do Veľkej Británie, deti sa vrátia do domu kde žili s oboma rodičmi, do detských izieb, k svojim hračkám a do prostredia, ktoré dobre poznajú. Zdravotná starostlivosť im bude poskytovaná rovnako ako bolo pred únosom. Škola, ktorú navštevovali pred únosom im už nedrží ich miesta, avšak v zmysle emailu predloženého matkou je evidentné, že po podaní žiadosti bude riadne posúdený ich návrat do školy. Vie deťom poskytnúť všetko potrebné v bežnom každodennom živote, ako aj pri príprave do školy a to z hľadiska osobnej aj finančnej starostlivosti. Stále s pracuje pre spoločnosť Meta a plánuje ďalej zotrvať vo Veľkej Británii. Návrh podal okamžite po únose a mal zachovaný kontakt s deťmi, podaril sa mu udržať blízky vzťah. Ako vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 3Cdo/176/2015 zo dňa 27. apríla 2015 z rodičovstva vyplývajú nielen práva, ale aj povinnosti. Rodič, ktorý neoprávnene premiestni dieťa z miesta jeho obvyklého pobytu, zasiahne nielen do práv druhého rodiča najmä práva byť vychovávané obidvomi rodičmi (čl. 7 a čl. 18 Dohovoru o pávach dieťaťa), práva na nezasahovanie do života v rozpore s právom (čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa), práva na to, aby nebolo nezákonne premiestnené z miesta obvyklého pobytu (čl. 11 Dohovoru o právach dieťaťa) a práva nebyť zbavené svojho rodinného prostredia (čl. 20 Dohovoru o právach dieťaťa). Haagsky dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí vychádza zo zásady, že nikto nesmie ťažiť zo svojho protiprávneho konania, aj preto sú jednotlivé ustanovenia Haagskeho dohovoru koncipované na princípe predchádzania svojpomoci, resp. ochrany detí pred negatívnymi dôsledkami realizácie svojpomoci. Výnimky z článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru odôvodňujúce nenariadenie návratu treba vykladať vždy reštriktívne (už len z toho dôvodu, že vo svojej podstate idú vždy proti hlavným cieľom Haagskeho dohovoru) a mali by sa využívať len v skutočne odôvodnených prípadoch. Ujma ktorá je relevantná pre dôvodné nariadenie návratu do miesta obvyklého pobytu, nemôže byť len bežná, ale musí byť vážna a týkať sa podstatných okolností

života dieťaťa. Podstatnou ujmou nie sú ale napríklad negatívne dopady rodičovských nezhôd na dieťa, rozhodnutie o tom kde bude dieťa spokojnejšie a šťastnejšie je vyhradené konaniu vo veci starostlivosti o dieťa pred súdom štátu, kde malo dieťa pobyť pred únosom. A toto konanie už reálne prebieha vo Veľkej Británii, kde sa rozhoduje o úprave práv a povinností rodičov k deťom, ako to navrhujú zhodne obaja rodičia, teda aj samotná matka. V súhrne všetkých argumentácií otec navrhuje odvolaciemu súdu potvrdenie rozhodnutia okresného súdu.

26. Matka doplnila svoje odvolanie podaním zo dňa 09.02.2023 vo vzťahu k podmienkam jej návratu s maloletými deťmi do Veľkej Británie a na podporu svojich tvrdení predložila „odborné vyjadrenie organizácie Lúč“ zo dňa 20.01.2023 s poukazom na ust. § 206 CSP od odborne spôsobiléj osoby na posúdenie statusu osoby matky vo Veľkej Británii. V prvom rade uvádza, že organizácia Lúč pre dieťa je jediná akreditovaná organizácia na Slovensku, ktorá sa špecializuje na medzinárodnej úrovni na návratové konania a v spolupráci s organizáciou Sunray for a Children sa špecializuje práve na pomoc slovenským a českým rodinám žijúcim na Britských ostrovoch. Podľa stanoviska tejto organizácie prenájom bytu je zložitejší po brexite aj pre tých čo majú status rezidenta, pred prenájomom sa žiadajú víza o pobyte, pracovnú zmluvu, status rezidenta, doklad o bankovom účte a bez týchto dokumentov prenájom nedostane. Nezamestnaným alebo ľuďom na sociálnych dávkach byt alebo dom nik do prenájmu nedá, tak sa matka stáva bezdomovcom. Pri prenájme sa zmluva podpisuje na dobu šiestich mesiacov, platí sa záloha 1,5-násobku nájmu. Bývanie má podľa britských noriem spĺňať určité podmienky, prenájom tretej osoby je trestný čin. Prenajímateľ uzatvára zmluvu s prenajímateľom, s osobou ktorá býva v danom byte. V prípade, že nájomca zistí pobyt cudzích osôb v byte, nahlási to na políciu a takto ubytované osoby sú vyhostené z Veľkej Británie. Otec má obmedzené pracovné víza. Kedykoľvek s ním môžu ukončiť prácu a ukončiť pobyt vo Veľkej Británii. Takto nie je zabezpečené trvalé žitie detí vo Veľkej Británii. Pre prácu vo Veľkej Británii je potrebné mať vopred zmluvu o práci, následne firma vybavuje pracovné víza. Matka je povinná si vybaviť sociálne poistenie. Musí mať vlastný bankový účet. V prípade, že matka nemá sociálne poistenie a nemá status rezidenta, nemá právo poberať benefity vo Veľkej Británii. Matka nesmie deti vo veku do 13 rokov nechávať osamote. Matka môže pracovať iba ak o deti je postarané. Do troch rokov nemajú bezplatnú škôlku, následne majú 16 hodín bezplatne týždenne. Samoživiteľka nemá možnosť vo Veľkej Británii existovať. Hrozí jej riziko k odňatiu detí sociálnou službou. Pri vstupe do Veľkej Británie je potrebné preukázať sa finančným zabezpečením počas pobytu na dobu dlhšiu ako 6 mesiacov je to 13.000,- libier šterlingov na jednu dospelú osobu a 6.500,- libier šterlingov na dieťa. Matka potrebuje preukázať disponibilných 32.500,- libier šterlingov. Turistické víza sú viazané na konkrétnu adresu, kde bude matka bývať, čiže je potrebné mať doklad o ubytovaní a potvrdenie o tom, kto sa zaručí za matku a jej deti. Deti majú povinnosť vo Veľkej Británii študovať, plniť školskú dochádzku od štyroch rokov. Dieťa potrebuje študijné víza. V prípade matky s deťmi dostanú ošetrovanie ako turisti. Zdravotná starostlivosť je bezplatná, je potrebné predložiť doklady totožnosti. Orientačné životné náklady na dospelú osobu a tri maloleté v D. Q., apartmán s jednou spálňou v centre mesta 524,- až 1.815,- libier šterlingov. K nájmu je potrebné prirátat daň za prenajatý byt a dom. Minimálna mzda je 10,40 libier šterlingov. Matka nemá možnosť sa zamestnať na plný úväzok, sama nedokáže mesačne platiť nájom za bývanie, energiu, vodu a daň. Nájom bytu potrebuje minimálne s dvoma spálňami čo je mesačne 800,- libier šterlingov, plus daň 150,- libier šterlingov, voda, plyn, smeti 150,- libier šterlingov. Mesačne je potrebné 1.780,- libier šterlingov. Jedlo a potreby na jednu osobu sú minimum 340,- libier šterlingov, na dieťa 170,- libier šterlingov. Matka potrebuje na bežné nevyhnutné výdavky 680,- libier šterlingov. Matka by si musela nájsť prácu minimálne na 35.000,- libier šterlingov ročný príjem, čo je pri troch deťoch do 12 rokov samoživiteľky nie je možné. Organizácia Refuge má právo svedčiť na súde v prospech matky. Z uvedeného odborného vyjadrenia je podľa matky absolútne zrejmé, že prakticky ani právne nie je možné, aby sa s maloletými deťmi vrátila na územie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska.

27. Otec vo vyjadrení k doplneniu odvolania matky zo dňa 15.02.2023 uviedol, že z výpisu z Registra mimovládnych neziskových organizácií v mene subjektu Lúč pre Dieťa je oprávnená konať ako štatutárny orgán podpredseda pani N. N., avšak stanovisko je podpísané I. D., ktorá nie je oprávnená konať v mene subjektu Lúč pre Dieťa. K stanovisku uviedol, že je vypracované na podklade výslovnej žiadosti právneho zástupcu matky zo dňa 06.12.2022 a len na základe jednostranných informácií prezentovaných matkou bez toho, aby mali možnosť oboznámiť sa s podkladmi, ktoré mal k dispozícii súd prvej inštancie pre rozhodovanie o návrhu. Do pozornosti dáva časť (bod 7) v ktorej je uvedené, že matke malo byť migračnými právnikmi uvedené, že nespĺňa žiadne zákonné podmienky na udelenie ďalšieho povolenia na pobyt a do 60 dní má opustiť krajinu. Matka nepredložila pred súdom jediný relevantný doklad, ktorý

by potvrdzoval jej tvrdenia. Naopak, v spise sa nachádza oficiálna správa z Ministerstva zahraničných vecí SR zo dňa 31.08.2022. Táto je v rozpore s tvrdeniami matky. Ďalej v bode 9 matka tvrdila, že otec ju vyhodil a nedosahovala príjem 40.000,- libier šterlingov, preto s ňou nechce nikto uzatvoriť nájomnú zmluvu. Uvedené tvrdenie matkou prezentované aj na súde prvej inštancie sa on/ otec pokúšal opakovane vyvrátiť, o čom predložil súdu aj ich vzájomnú komunikáciu ako aj komunikáciu ich právnych zástupcov vo Veľkej Británii, matka o svojom tvrdení žiadny dôkaz nepredložila. Pokiaľ v bode 10. sa úplne otvorene konštatuje, že matka je vedená ako obeť domáceho násillia organizáciou Refuge, on opakuje to čo už uviedol, že tzv. non-molestation order bol britským súdom zrušený obratom po tom, ako britský súd vypočul aj jeho stranu (rozhodnutie britského súdu predložil k vyjadreniu zo dňa 19.12.2022 k vyjadreniu zo dňa 19.12.2022 k odvolaniu matky). Matka detí sa snažila jeho osobu vo Veľkej Británii systematicky kriminalizovať, čo sa jej nepodarilo, avšak stále používa nič nehovoriace správy zo súkromných organizácií, ktoré nevykonávajú žiadne zisťovania, žiadny skutočný stav a vychádzajú len z tvrdení prezentovaných matkou. Právny zástupca matky sa snaží prezentovať organizáciu Lúč pre Dieťa ako jediná akreditovanú organizáciu na Slovensku, ktorá sa špecializuje na medzinárodnej úrovni na návratové konania. Zo stanov tejto organizácie však takáto činnosť nevyplýva. Rovnako z letáku OZ, ktorý je prístupný na facebookovej stránke OZ vyplýva skôr, že subjekt sa zameriava na pomoc pri návratoch detí pri neoprávnenom odobratí štátnymi orgánmi v zahraničí, čo je rozdiel oproti rodičovským únosom, ktorý je predmetom tohto konania. Z ďalšieho verejne dostupného letáku, ktorým OZ Lúč pre Dieťa žiada o poskytnutie 2 % daní vyplýva, že „ďalšou doménou sú aj rozvádžajúce sa manželstvá, často medzinárodné, kedy jeden z partnerov sa snaží udržať dieťa v cudzej krajine ako nástroj vydierania a psychického týrania svojej ex partnerky/ex partnera“ – z uvedenej formulácie podľa otca je úplne zrejmé hodnotové nastavenie predmetného občianskeho združenia. Taktiež z článku 3 ods. 1 písm. k) stanov vyplýva, že činnosť združenia je poskytovanie špeciálneho poradenstva – sociálnoprávne poradenstvo, čo vo vzťahu k právnemu poradenstvu nemôže byť korektné. Stanovisko tejto organizácie vychádza z mylnej predstavy, že matka nemá vo Veľkej Británii účet. Matka má vo Veľkej Británii bankový účet v banke D. C. G., (otec uvádza aj konkrétne číslo účtu matky) na ktorý jej pravidelne zasiela výživné. Takéto celé stanovisko tak vyplýva z nepresného zadania. Rovnako stanovisko uvádza, že pri vstupe do Veľkej Británie je potrebné preukázať sa finančným zabezpečením, ktoré osoba používa počas pobytu. V zmysle oficiálnej stránky Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky občania sa musia preukázať len platným cestovným pasom, ktorého časová platnosť nie je obmedzená. Doklad je platný aj pri vstupe, pri výstupe z krajiny. Na krátkodobý pobyt za účelom turistiky, návštevy rodiny, priateľov, krátkodobých študijných a obchodných činností, ktorý nepresiahne dĺžku šesť mesiacov, nie sú potrebné víza. Toto zodpovedá aj oficiálnemu stanovisku Ministerstva zahraničných vecí SR zo dňa 31.08.2022. Vzhľadom na uvedené zásadné rozpory, ktoré od oficiálnych štátnych orgánov a informácií, ktoré prezentuje matka cestou rôznych súkromných organizácií otec považuje za zbytočné sa vyjadrovať k ďalším stanoviskám. Ako prílohu k svojmu vyjadreniu predkladá: výpis z Registra mimovládnych neziskových organizácií, stanoviska OZ Lúč pre Deti platné ku dňu 14.12.2022, výpis z účtu otca o platbách výživného na účet matky vo Veľkej Británii plus potvrdenie o účte matky vo Veľkej Británii, verejne dostupné letáky občianskeho združenia Lúč pre Dieťa, podmienky na vstup do Veľkej Británie z oficiálnej stránky Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Primárne navrhuje síce, aby sa do Veľkej Británie vrátila s deťmi aj matka, ktorej on je ochotný pomôcť, plne si ale uvedomuje, že sú rozvedení a preto ak sa nevráti dobrovoľne s deťmi aj ona, navrhuje, aby sa deti vrátili bez nej. V tomto duchu je koncipovaný jeho návrh a v tomto rozsahu je aj nariadený návrat súdom prvej inštancie. Pre úplnosť dopĺňa, že s mal. deťmi je naďalej v pravidelnom kontakte, telefonujú si minimálne jeden krát za týždeň, osobne ich chodí pravidelne navštevovať na Slovensko.

28. Matka doručila v štádiu odvolacieho konania aj stanovisko zo dňa 20.02.2023 (viď na č.l. 631 spisu) k vyjadreniu CIPC (Centrum pre medzinárodno-právnu ochranu detí a mládeže) zo dňa 29.09.2022. Uviedla, že slovenskému CIPCu boli informácie sprostredkované právnou zástupkyňou otca Q. O., týmto spôsobom boli poskytnuté informácie aj slovenskému súdu, preto považuje za potrebné detailne uviesť, prečo ona oslovila britskú políciu a tiež sa vyjadruje aj podľa nej k jednotlivým klamlivým tvrdeniam obsiahnutým vo vyjadrení CIPC (v tejto časti odvolací súd v celom rozsahu odkazuje na obsah stanoviska matky na č.l. 631 až 642 spisu). Už aj vzhľadom na rozoberané okolnosti v stanovisku – matka označuje vyjadrenia otca za tendenčné, dodáva, že jeho postoj k jej odchodu a detí bol ľahostajný a celú situáciu podľa nej otec využíva na doriešenie si manželských sporov. K tvrdeniam otca obsiahnutým vo vyjadrení CIPC prezentovala svoje vnímanie veci s predložením komunikácie v anglickom jazyku do sociálnej siete. Pripojila aj znalecký posudok 2/2023 znalkyne Mgr. Zuzany Holešovej zo dňa 28.1.2023 vo veci zapretia otcovstva A. B. voči maloletému I. B. (na č.l. 647-649 spisu).

29. Otec v následnej reakcii na stanovisko matky k vyjadreniu CIPC uviedol, že to čo matka uvádza sú účelové tvrdenia bez vplyvu na otázky, ktoré sú relevantné pre konanie o návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu. Všetky argumenty matky smerujú k obdobiu rozvodového konania vo Veľkej Británii, kde sú zastúpení obaja advokátmi. Navyše, matka stanovisko k vyjadreniu CIPC zo dňa 29.09.2022 predkladá až po niekoľkých mesiacoch s cieľom zabezpečiť predĺženie konania.

30. Pred posúdením veci je potrebné uviesť, že vo veci odvolania už bolo raz rozhodnuté uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14CoP/4/2023-665 zo dňa 28.02.2023, ktorým bolo uznesenie súdu prvej inštancie zmenené tak, že návrat maloletých detí B. do krajiny obvyklého pobytu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska sa nenariadilo. Zároveň bolo zrušené neodkladné opatrenie nariadené uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37P/101/2022-148 zo dňa 11.08.2022 a neodkladné opatrenie nariadené uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37P/101/2022-206 zo dňa 16.09.2022. Žiadnemu z účastníkov nebol priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

31. Toto rozhodnutie bolo nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 257/2023-558 zo dňa 27.06.2023 zrušené a vec bola vrátená už Krajskému súdu v Žiline ako odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ústavný súd rozhodol, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14CoP/4/2023-665 zo dňa 28.02.2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Zároveň Ústavný súd rozhodol, že Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 448,38 eur a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Ústavný súd uviedol, že maloleté deti v čase rozhodovania krajského súdu mali 10 a 6 rokov. Nešlo o maloleté deti odkázané výlučne na opateru matky, ale o deti navštevujúce školské zariadenie. U detí je možné teda predpokladať určitú mieru samostatnosti. Argument o vytvorení nového stabilného prostredia, ktoré nie je vhodné opätovne narúšať, tak podľa ústavného súdu legitimizuje protiprávne konanie matky, ktorá tento stav navodila. Akceptovaním uvedeného by došlo k popretiu a účelu návratového konania. V tomto konaní sa má posúdiť len či došlo k neoprávnenému premiestneniu dieťaťa a či návrat nespôsobí vážnu ujmu maloletému dieťaťu. K súrodeneckému vzťahu ústavný súd uviedol, že hoci má nepochybne obohacujúci charakter pre obe maloleté deti, nariadenie premiestnenia maloletých detí neznamená zánik tohto vzťahu. Vzhľadom na to však, že novonarodený súrodenec má len 6 mesiacov je v tomto veku pre neho najdôležitejšou vzťahovou osobou matka. Súrodenci sú len podporným elementom. Matka starajúca sa o takéto dieťa musí venovať viac pozornosti. To znamená, že so starostlivosťou a výchovou maloletých jej musí pomáhať tretia osoba. Maloletí ale nemusia byť odkázaní na starostlivosť tretej osoby, ak je k dispozícii otec, ktorý bol „prítomným“ rodičom starajúcim sa o deti na dennej báze, čo bolo potvrdené aj vyjadreniami maloletých v konaní. Podľa ústavného súdu je nariadenie návratu maloletých detí v ich najlepšom záujme, ak ich bude sprevádzať aj ich matka, pretože rodičia zatiaľ nemajú právne rodičovské práva a povinnosti a obaja majú právo participovať na výchove svojich maloletých detí. Toto oprávnenie by sa nariadením návratu detí bez matky v situácii, keď sa táto stará o šesťmesačné dieťa bolo fakticky vylúčené. Maloletí by boli ukrátení o prítomnosť matky, čo nemožno hodnotiť ako žiaduce. Ústavný súd SR poukázal na rozsudok ESLP X proti Česká republika č. 64886/19 z 30. apríla 2023, kde vnútroštátny súd nariadil otcovi zabezpečiť matke a jej dcére vhodné samostatné bývanie, čím si vnútroštátny súd splnil povinnosť prijať hmatateľné ochranné opatrenia. Podľa Ústavného súdu SR bolo úlohou krajského súdu nájsť riešenie v súčinnosti so sťažovateľom, aby sa matka mohla bezpečne vrátiť do krajiny obvyklého pobytu. Reálne riziko spočívajúce v ekonomickej závislosti matky od sťažovateľa bolo založené na pochybnostiach o možnosti návratu matky, ale nie na konkrétnych záveroch. Hoci bolo nepopierateľné, že matka sa ocitla v zraniteľnej pozícii, keď momentálne sa stará o maloleté dieťa, nebolo preukázané, že túto starostlivosť nemôže z vážnych dôvodov realizovať aj vo Veľkej Británii aspoň na čas, kým sa nerozhodne v otázke starostlivosti o deti. Konštatovanie krajského súdu, že ťaživé sociálne a ekonomické podmienky matky maloletých detí majú priamy dopad na tri maloleté deti a sú dôvodom pre nenariadenie návratu maloletých detí je v kontraste s návrhom sťažovateľa (otca), ktorý ponúkol matke možnosť bývania, možnosť poberania mesačnej renty a uvádzal, že v rámci majetkového vyporiadania má matka k dispozícii značnú finančnú hotovosť, čo zostalo v rovine návrhu

bez hlbšieho skúmania podmienok uskutočnenia tohto návrhu aj v súčinnosti s matkou. Podľa ústavného súdu nebola náležite posúdená otázka možnosti legálneho pobytu matky vo Veľkej Británii. Je nesporné, že matka maloletých môže vo Veľkej Británii zotrvať v rámci turistických víz šesť mesiacov, čo je nepochybne dlhá doba a je aj v záujme matky podniknúť kroky na riešenie rodičovského konfliktu. Návratom detí sa nerieši otázka výkonu rodičovských práv t. j. kde, s kým a za akých podmienok budú deti žiť. Na odchod detí z krajiny ich obvyklého pobytu sa vyžaduje súhlas oboch rodičov v prípade ich nezhôd, túto otázku posúdi súd. Ústavný súd SR nehodnotil ako reálne riziko popísané krajským súdom, ale iba ako potenciálne riziko týkajúce sa najmä obdobia po uplynutí základnej šesť mesačnej doby. Otázka byvania rovnako nie je a priori neriešiteľná. Z pohľadu najlepšieho záujmu návrat detí by nebol spojený s reálnym rizikom v prípade, ak by otec a rovnako aj matka na základe vzájomného finančného vysporiadania dospeli ku konsenzu. Je zrejmé, že obaja majú potenciál mať k dispozícii dostatočné finančné prostriedky na zabezpečenie starostlivosti o maloletých. Hrozba návratu maloletých nespočíva ani v prípadnej škodlivosti vzájomných rodinných väzieb medzi nimi a sťažovateľom, keďže nebolo preukázané, že by sťažovateľ mal negatívny vplyv na maloleté deti. Ústavný súd SR poukázal aj na rozhodnutie ESLP (G.S. proti Gruzínsku č. 2361/13, § 56, 21.07.2015), že ujma uvedená v článkoch 13 písm. b) Haagskeho dohovoru nemôže vzniknúť výlučne z odlúčenia od rodiča, ktorý bol zodpovedný za neoprávnené premiestnenie alebo zadržanie. Toto odlúčenie akokoľvek náročné pre dieťa by automaticky nespĺňalo test vážneho rizika. Podľa ústavného súdu je potrebné vyriešiť za akých podmienok by bol možný pobyt matky vo Veľkej Británii aj s ohľadom na možnosti sťažovateľa, prípadne zisťovať aké sú požiadavky matky na finančné vyrovnanie. Veľká Británia nie je krajina vo všeobecnosti, kde by starostlivosť o maloleté dieťa bola spojená s neprimeraným rizikom. Matka tam s maloletými deťmi žila a dokonca aj pracovala. Výnimka podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru by mohla byť splnená len ak by matka nemala žiadny prístup na územie Veľkej Británie alebo by po návrate čelila trestným sankciám. V tejto súvislosti odkázal Ústavný súd na rozhodnutie Maumoussau a Neullinger. Ujma, ktorú deti momentálne zažívajú spočíva jednak v odlúčení od ich otca, ako aj v obmedzených možnostiach realizovania práva styku s nimi. Rodina mala vytvorené spoločné zázemie, aj keď u nich dochádzalo k častejšej zmene miesta pobytu, ak však krajský súd uviedol, že ďalšia zmena pomerov už nie je v záujme detí, Ústavný súd SR mal za to, že pre maloletých je najväčšia zmena náhla absencia sťažovateľovej prítomnosti a roztrhnutie ich rodinného zázemia. Povinnosťou rodičov, ak nedokážu spoločne žiť je zabezpečiť, aby ich deti touto zmenou trpeli čo najmenej. Preto je omnoho závažnejšou ujmou zotrvaním maloletých bez aktívnej prítomnosti otca len s matkou, ako ich návrat do Veľkej Británie spoločne s matkou a jej novorodeným dieťaťom. Táto ujma je natoľko závažná, že je potrebné zohľadniť reálne možnosti dočasného pobytu matky vo Veľkej Británii aj napriek jej nesúhlasu vrátiť sa do tejto krajiny. Nesúhlas matky s návratom spoločne s maloletými deťmi, ktorý by nespočíval v reálnej hrozbe pre maloletých môže viesť až k možnosti prehodnotenia, či nie je v záujme maloletých detí, aby boli navrátené do krajiny obvyklého pobytu bez stálej prítomnosti matky. Nespolupracujúci rodič, ktorý nie je schopný rešpektovať rodičovské práva druhého rodiča, ale jeho snahou je mu v rodičovských právach brániť z pohľadu Ústavného súdu SR nekoná v najlepšom záujme dieťaťa. Iba nesúhlas matky s návratom v konkrétnom prípade nemôže byť posúdený ako dôvod na aplikáciu výnimky podľa § 13 písm. b) Haagskeho dohovoru. Možno akceptovať komplikovanosť situácie matky, avšak rozvodom manželstva a následným opustením krajiny sama stratila výhodu legálneho pobytu vo Veľkej Británii a táto okolnosť jej nemôže slúžiť ako dôvod, pre ktorý by bol návrat spojený so vznikom neznesiteľnej ujmy maloletých detí. Z pohľadu Ústavného súdu SR možnosti ďalšieho pobytu matky na území Veľkej Británie po uplynutí šesť mesačnej lehoty by mali byť zohľadňované v konaní o úprave ich rodičovských práv a povinností s ohľadom na najlepší záujem detí. Narodenie ďalšieho dieťaťa matke nemôže byť dôvodom, pre ktoré by mali byť otcovi obmedzené rodičovské práva a povinnosti k deťom tým, že sa nenariadi ich návrat. Hoci novonarodené dieťa matky nie je účastníkom konania pri zohľadňovaní možnosti matky je potrebné prihliadať aj na túto okolnosť, pričom návrat matky spoločne s jej všetkými maloletými deťmi je podľa Ústavného súdu SR v rozhodnutí krajského súdu dostatočne zvážený, a táto možnosť sa primárne nejaví ako nemožnou resp. neuskutočniteľnou. Ústavný súd SR považoval za vhodné vykonať dokazovanie na okolnosti otcovstva novonarodeného dieťaťa, prípadne zistiť, či sa vo vzťahu k nemu vedie konanie o úpravu rodičovských práv a povinností, ktoré by mohlo mať vplyv na prejednávajúcu vec, keďže ide o dieťa, ktoré vyžaduje maximálnu prítomnosť matky a pri riešení otázky matky pobytu, hoci aj dočasného charakteru je na mieste zisťovať aj tieto skutočnosti. Ak sa otec a matka detí ešte ako rodina rozhodli usadiť vo Veľkej Británii, je legitímne, aby rodičia rešpektovali konzekvencie plynúce z tohto rozhodnutia, čo znamená aj nutnosť podriadenia sa jurisdikcii tejto krajiny v otázke rodičovských práv a povinností, pričom navrátenie do tejto krajiny neznamená, že tu musí matka trvalo žiť. Ak rodičia nedokážu nájsť riešenie, kde budú deti, v akej krajine a za akých podmienok žiť, o otázke

rozhodne súd. Postoj rodiča, ktorý považuje svoju rodičovskú úlohu za dôležitejšiu na úkor druhého rodiča nemožno hodnotiť ako v najlepšom záujme dieťaťa. Krajský súd protirečivo uzavrel, keď uznal síce Veľkú Britániu za krajinu obvyklého pobytu maloletých detí, avšak na druhej strane uviedol, že tam rodičia s maloletými deťmi spoločne žili len 11 mesiacov a nemali tam vytvorené sociálne ani iné väzby k tejto krajine, a boli viazané iba pracovnou zmluvou otca, na čo krajský súd prihliadol. Ústavný súd SR vyslovil názor, že Veľká Británia je krajinou obvyklého pobytu najmä z dôvodu, že ide o krajinu, kde deti naposledy žili na základe dohody oboch rodičov, ktorým obom patrí výkon ich rodičovských práv, teda aj právo určovať kde budú deti žiť. Platí zároveň, že vo Veľkej Británii prebieha konanie o rodičovských právach a povinnostiach k maloletým deťom. Matka deti premiestnila na Slovensko na základe vlastného uváženia bez súhlasu otca oboch maloletých detí a sama sa rozhodla, že tu s nimi bude žiť. K názoru krajského súdu, že sťažovateľ môže opätovne zmeniť miesto výkonu svojej práce ako to bolo v minulosti, Ústavný súd SR uviedol, že napriek tomu, ak by k tomu došlo, krajina obvyklého pobytu je krajina, kde deti naposledy žili na základe dohody rodičov, ktorí ako už bolo raz uvedené, obaja disponujú rodičovskými právami a povinnosťami k maloletým deťom. Účelom a zmyslom Haagskeho dohovoru je pritom myšlienka, že o deťoch majú rozhodovať súdy, ktorých jurisdikcia sa odvíja od obvyklého pobytu dieťaťa, t. j. pobytu určeného v súlade so zákonom a nie súdy iného štátu, ktorý by bol jednostranne zvolený rodičom, ktorý dieťa neoprávnene uniesol. Ani poukázanie matky na osoby, ktoré jej pomáhajú na sociálnej, rodinnej a ekonomickej stránke nemôže svedčiť o tom, že je v najlepšom záujme maloletých detí, aby ich neoprávnené premiestnenie bolo legalizované. Až do času neoprávneného premiestnenia to bol aj otec, ktorý zabezpečoval starostlivosť o deti, ako vyplynulo zo správ britskej sociálnej služby, ako aj zo správ kolízneho opatrovníka, keďže otec sa o deti staral, tie k nemu mali vytvorený vzťah a okrem toho mu prináležia rovnaké rodičovské práva ako matke. Nie je preto na mieste, aby sa na starostlivosť a výchovu detí podieľali iné tretie osoby, hoci majúce k deťom aj príbuzenský vzťah, ak výkon rodičovských práv patrí rovnako matke a sťažovateľovi. Ústavný súd SR tiež uviedol, že napätá atmosféra, ktorá predchádzala odchodu matky s maloletými deťmi bola vyústením rodičovského konfliktu, ktorý trval dlhší čas. Otázne bolo konanie otca, ktorý inštaloval kamery do rodinného domu a blokoval matke prístup k spoločným financiám, avšak ako adekvátna reakcia na tieto okolnosti nemôže označiť premiestnenie detí bez jeho súhlasu na Slovensko. Obaja rodičia nie sú schopní konflikt riešiť adekvátne a vzájomné antipatie prechádzajú aj do ich rodičovskej úlohy. Ústavný súd SR akceptoval záver krajského súdu, že nie je žiaduce, aby sa matka vrátila do spoločnej domácnosti s ohľadom na to, že ich vzťah je ukončený a ich spoločné spolužitie bolo zdrojom napätia a hádok. Matka sa dokonca obrátila na políciu, pričom toto možno označiť za konflikt rodičov spojený s ich rozchodom. Nebol preukázaný prípadný negatívny vplyv otca na maloletých resp. dlhodobé nevhodné správanie matky. Otec ponúkol matke možnosť samostatného bývania, ktorú krajský súd predčasne odmietol vyjadrením pochybnosti o uzatvorení nájomnej zmluvy. Podľa Ústavného súdu SR je potrebné, aby všeobecný súd vo veci prijal prijateľné opatrenia na ochranu maloletých detí, ktorých súčasťou je dôsledné zváženie možnosti návratu matky spoločne so všetkými jej deťmi. Ak by nedošlo k ich splneniu resp. by ich sťažovateľ bez ďalšieho nerešpektoval, nemožno akceptovať zachovanie ochrany najlepšieho záujmu detí a návrat maloletých by sa teda neuskutočnil, opodstatnenosť nespĺnenia nariadených opatrení by mohla byť predmetom vykonávacieho konania. Je potrebné zistiť stav konania o úprave rodičovských práv a povinností k maloletým prebiehajúcich vo Veľkej Británii. Predčasné a nedostatočne odôvodnené je záver krajského súdu o reálne hroziacom riziku, ktoré je spojené s návratom matky do krajiny obvyklého pobytu spočívajúcom v nemožnosti zabezpečenia si bývania a hroziacej ekonomickej závislosti od otca, čím by malo dôjsť k naplneniu výnimky podľa článku 13 Haagskeho dohovoru. Krajský súd mal skúmať reálnosť návrhu otca týkajúci sa finančných kompenzácií matke, resp. mal viesť rodičov maloletých dialógu týkajúceho sa možnosti návratu matky a ponúknutia primeraných garancií zo strany otca, aby sa táto neocitla v ťaživej sociálnoekonomickej situácii.

32. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 2 ods. 1 CMP, § 34 ods. 1 CSP, § 3 ods. 5 písm. a) CMP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas, na to oprávneným účastníkom konania (§ 362, § 359 CSP, § 7 CMP), proti uzneseniu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 2, § 359 písm. p) CSP), po zrušení právoplatného rozhodnutia Ústavným súdom SR a vrátení veci na ďalšie konanie, preskúmal rozhodnutie v napadnutom rozsahu (§ 65 CMP) a bez viazanosti dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania uznesenie okresného súdu potvrdil vo výrokoch I. II. a III. podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP a vo výroku IV. zmenil podľa 388 CSP.

33. Okresný súd ako súd prvej inštancie rozhodoval na základe návrhu navrhovateľa – otca zo dňa 23.06.2023, ktorý sa domáhal nariadenia návratu maloletých detí D. a L. B. do krajiny ich obvyklého

pobytu. Vo svojom rozhodnutí súd ustálil, že krajinou obvyklého pobytu je Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska. Dňa 03.06.2022 matka detí ako tá, ktorá podľa navrhovateľa porušuje práva maloleté deti neoprávnene premiestnila na územie Slovenskej republiky z krajiny ich obvyklého pobytu. Maloleté deti sa naďalej zdržiavajú od ich premiestnenia v Slovenskej republike. Nariadil preto ich návrat do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska a v prípade návratu aj matky stanovil otcovi povinnosť zabezpečiť bývanie pre matku a ich obe maloleté deti v samostatnom byte a po dobu šiestich mesiacov uhrádzať nájomné a všetky náklady spojené s užívaním tohto bytu.

34. Pri rozhodovaní o odvolaní bol odvolací súd viazaný vysloveným právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreným vo vydanom Náleze v tejto súdnej veci (§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov) a z tohto dôvodu v štádiu konania o odvolaní matky zadovážil aj ďalšie vyjadrenia od rodičov za účelom ozrejmenia tých skutkových okolností, ktoré bolo nevyhnutné aj podľa vysloveného stanoviska ÚS SR poznať v záujme prijatia relevantného a objektívneho záveru vo veci.

35. Otec vo svojom podaní zo dňa 31.08.2023 na základe výzvy odvolacieho súdu uviedol, že je ochotný a pripravený matke financovať bývanie počas šiestich mesiacov od jej príchodu na územie Veľkej Británie. Predložil informáciu o rezervácii ubytovania v apartmáne pre 4 osoby s kúpeľňou, kuchyňou, kompletným vybavením, voľným WiFi pripojením a parkovacím miestom, kde cena ubytovania by od 01.10.2023 do 31.03.2024 bola 23.848,- britských libier. Prehlásil, že akonáhle matka potvrdí, že príde do Veľkej Británie, rezerváciu potvrdí na obdobie od prvého dňa jej príchodu s deťmi po dobu šiestich mesiacov. Ďalej predložil komunikáciu s riaditeľom školy D. R. X D., D. Q., ktorú synovia navštevovali pred únosom. Nakoľko synovia celý školský rok 2022/2023 z dôvodu ich únosu nemohli navštevovať, škola ich vyradila. Potvrdila, že pokiaľ deti prídu na územie Veľkej Británie bude potrebné podať prihlášku cez školský úrad, ktorý ich vyhodnotí a deti budú prijaté do školy. V škole v čase dopytu boli voľné miesta. Predložený výpis z internetbankingu navrhovateľovho bežného účtu činil k 31.08.2023 sumu 7.901,42 libier šterlingov. Prijem otca v súčasnosti (za posledný rok) činí 113.166,53 libier šterlingov oproti 106.651,85 libier šterlingov čo vyplýva z potvrdenia o zamestnaní pre spoločnosť Meta. Podľa výpisu z akciového účtu k 09.08.2023 vlastní akcie v hodnote 34.390,94 amerických dolárov. Konanie o finančnom vysporiadaní vo Veľkej Británii nie je ukončené, britský súd bude zohľadňovať výsledok návratového konania, a preto vo veci zatiaľ nerozhodol. Nie je vylúčené, že konanie bude v prípade ak sa matka nevráti úplne zastavené. Otec tiež uviedol, že cez víkend 18. až 20.08.2023 bol za deťmi na Slovensku, kde absolvovali spoločný program v Nízkyh Tatrách, s ktorým boli obaja spokojní a maloletý L. sa dožadoval, že chce odísť s otcom a po jeho odchode plakal. Ďalší víkend otec plánoval 29.09.2023.

36. Matka vo svojom vyjadrení zo dňa 04.09.2023 uviedla, že konanie o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom D. B. a L. B. vedenom vo Veľkej Británii je zastavené. Vytýkala navrhovateľovi/otcovi, že v konaní o vysporiadaní BSM žiadal o zrušenie termínu, čím odďaľuje vydanie majetkových hodnôt matke, a preto aj tvrdenia otca o finančnom podporovaní matky nie sú dôveryhodné.

37. Otec k tomuto vyjadreniu matky dňa 08.09.2023 predložil komunikáciu právnych zástupcov vo Veľkej Británii, kde matkina advokátka O. I. z kancelárie Duncan Lewis písala na súd a advokátke otca Q. O. email dňa 04.09.2023 s tým, že žiadala, aby konanie mohlo byť realizované na diaľku. Následne otcova advokátka písala matkiným advokátom, či súhlasia s tým, aby sa do rozhodnutia o návrate nerozhodovalo o financiách a to v nadväznosti na príkaz sudcu zo dňa 01.08.2022. Napokon matkina advokátka S. O. z kancelárie Duncan Lewis písala, že po inštrukcii od klientky súhlasila s tým, aby sa konanie odložilo. Matka teda vo svojom vyjadrení odvolací súd zavádzala, keďže otcova advokátka sa iba pýtala na možnosť odročenia pojednávania, čo bolo odsúhlasené samotnou matkou. Ďalej otec dodal, že zo strany súdu bolo doručené oznámenie, podľa ktorého musia byť rodičia pokiaľ sú zastúpení právnymi zástupcami v konaní osobne prítomní. Matka preto bude musieť do Veľkej Británie prísť, ak chce aby súd rozhodoval vo veci samej. Ku konaniu o maloletých deťoch, ktoré matka tvrdí, že je zastavené, otec predložil súdny príkaz z 24.10.2022, z ktorého vyplýva, že konanie je odročené do 25.04.2023. Po tomto dátume súd informoval, že konanie o návrat detí nie je v dôsledku jeho ústavnej sťažnosti definitívne ukončené. Ďalej otec predložil emailovú komunikáciu medzi advokátkou a konajúcim súdom, kde advokátka súd informuje o priebehu návratového konania na Slovensko, kde britský súd uviedol, že po ukončení návratového konania si má otec podať žiadosť na obnovenie konania (výslovne napísané „restore the case“) prostredníctvom

samostatného formulára C2. Ide o obnovenie prerušeného konania, nie nové konanie, nakoľko formulár C2 je odlišný od formuláru C100, ktorý podával pri začatí konania vo Veľkej Británii.

38. Matka vo svojom vyjadrení na výzvu odvolacieho súdu zo dňa 18.09.2023 uviedla, že otec prezentoval pred súdom vo Veľkej Británii, že rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky došlo k zrušeniu uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici a je povinnosťou odvolacieho súdu rešpektovať nález Ústavného súdu SR a je jasné ako odvolací súd vo veci rozhodne. Matka odkázala na svoje vyjadrenia, v ktorom argumentovala neštandardným postupom Ústavného súdu Slovenskej republiky s ohľadom na jeho konštantnú a rozhodovaciu prax. Podľa matky právomoc Ústavného súdu SR je založená výlučne na prieskume rozhodovaní všeobecných súdov z hľadiska dodržiavania ústavnoprávnych princípov a neprislúcha mu hodnotiť vykonané dôkazy. Takýto prístup ústavného súdu by bol v príkrom rozpore s jeho úlohami a popieral by aj základnú zásadu ústnosti a bezprostrednosti občianskeho súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady pre zistenie materiálnej pravdy. Matka má za to, že Ústavný súd SR nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, nie je oprávnený ukladať právne názory krajskému súdu. Matka k maloletému I. B. len stručne uviedla, že sa narodil na Slovensku, má slovenskú štátnu príslušnosť, jeho obvyklým pobytom je Slovenská republika, starostlivosť o neho zabezpečuje len výlučne ona a jeho biologický otec nie je v rodnom liste uvedený.

39. Krajský súd v Žiline ako odvolací súd zo zákona viazaný právnym názorom Ústavného súdu SR a z nich vyplývajúcou potrebou doplnenia dokazovania, tak na základe aj ďalších vyjadrení rodičov a predložených písomných dôkazných prostriedkov zistil, že: otec maloletých detí je ochotný a schopný zabezpečiť vhodné bývanie matke maloletých detí s jej tromi maloletými deťmi (t. j. vrátane maloletého I.) na území Veľkej Británie po obdobie šesť mesiacov. Toto bývanie je možné v súlade aj s oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky po dobu minimálne šiestich mesiacov na základe turistických víz, pričom je potenciálne možné u maloletých detí L. a D. pokračovať v školskej dochádzke vo Veľkej Británii v základnej škole, ktorú maloleté deti navštevovali aj pred ich premiestnením matkou. K maloletému dieťaťu I. B. bolo zapreté otcovstvo, jeho skutočný biologický otec tak nie je určený. Matka ako jeho jediný rodič zabezpečuje výlučne starostlivosť o neho. Konanie vo veci úpravy práv a povinností k maloletým deťom bolo vo Veľkej Británii síce zastavené, avšak je ho možné obnoviť na základe výsledkov návratového konania. Konanie o vyporiadaní spoločného majetku rodičov naďalej prebieha, nedošlo k jeho skutočnému vyporiadaniu.

40. Podľa čl. 19 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí zo dňa 25. októbra 1980 (ďalej aj „Dohovor“) návratové konanie nie je svojou povahou konaním vo veci samej, keďže sa nerozhoduje o úprave práv a povinností k maloletým deťom teda konajúci súd nerozhoduje o starostlivosti, výchove, výžive k dieťaťu ani o styku rodičov s dieťaťom. Má naopak charakter predbežného konania. V tomto konaní sa zisťuje konflikt s jurisdikciou nad maloletým dieťaťom. Súd teda rozhoduje výlučne o tom, či bude dieťa do miesta obvyklého pobytu navrátené alebo nie a prípadne za akých opatrení k tomu dôjde.

41. Vzhľadom na odvolacie námietky matky týkajúcej sa nesprávnej aplikácie Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí namiesto nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkonu rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000, odvolací súd posúdil, či bolo dôvodné aplikovať Dohovor namiesto nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003. Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska od 31.12.2023 nie je súčasťou Európskej únie. V súvislosti s touto zmenou sa podľa článku 126 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu 2019/C 384I/01 (ďalej aj „Dohoda o vystúpení“) uplatňovalo prechodné alebo implementačné obdobie od nadobudnutia platnosti tejto dohody t. j. od 01. februára 2020 do 31.12.2020 kedy sa ešte uplatňovali predpisy Európskej únie vo vzťahu k Veľkej Británii. Podľa čl. 67 ods. 1 písm. c) Dohody o vystúpení bol zároveň stanovený rámec, kedy sa uplatňovalo nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 na konania týkajúce sa Veľkej Británie po jej vystúpení z EÚ. Jednalo sa o konania začaté pred skončením prechodného obdobia, kedy členské štáty EÚ t. j. aj Slovenská republika boli povinné v prípade súdnych konaní týkajúcich sa Veľkej Británie aj pri únosoch dieťaťa (viď čl. 10 a 11 nariadenia č. 2201/2003) uplatňovať nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003. Po skončení prechodného obdobia nastal tzv. „hard Brexit“, kedy právo EÚ v oblasti rodinného práva a teda ani nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 nemožno viac aplikovať v súdnych konaniach začatých

vo vzťahu k Veľkej Británii po 31.12.2020. Po tomto dátume sa aplikuje medzinárodné právo vo vzťahu k nečlenskému štátu EÚ. Pre oblasť neoprávnených premiestnení a zadržívání detí sa v rámci medzinárodného práva pre signatárske krajiny (obe krajiny t. j. Veľká Británia a Slovenská republika sú zmluvnými krajinami) aplikuje Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí prijatý v Haagu dňa 25.10.1980. Súdy Slovenskej republiky vo vzťahu k nečlenskej krajine EÚ, ale zároveň signatárskej krajine Dohovoru ho aplikujú ako medzinárodnú zmluvu, ktorou je Slovenská republika viazaná v súlade s čl. 1 ods. 2 Ústavy SR (viď Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o prijatí Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí číslo 119/2001 Z. z.).

42. Okresný súd pri svojom rozhodovaní teda správne aplikoval Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí na danú vec, keďže obaja rodičia sa nasťahovali do Veľkej Británie až po jej vystúpení a k posudzovaniu návratu maloletých detí došlo až na základe návrhu otca zo dňa 23.06.2022 t. j. po uplynutí prechodného obdobia, ktoré trvalo len do 31.12.2020, kedy sa ešte uplatňovali právne predpisy EÚ (a teda aj nariadenia Rady ES č. 2201/2003). Nič na jeho aplikácii nemení ani argumentácia matky, ktorá argumentovala predloženým návrhom zákona Veľkej Británie, ktorý mal recipovať právne predpisy Európskej únie. Táto argumentácia je nedôvodná, vzhľadom na to, že odhládnuť od faktu, že matka preukázala, že sa jedná len o návrh zákona, tento navyše nemá žiadny vplyv ako právna norma cudzieho štátu na rozhodovanie slovenského súdu. Veľká Británia síce môže kedykoľvek jednostranne recipovať právne normy Európskej únie do svojho právneho poriadku a aplikovať ich v konaniach prebiehajúcich na jej území, príslušný slovenský súd je v zmysle čl. 1 ods. 2 a čl. 7 ods. 2 Ústavy SR ako medzinárodnou zmluvou ratifikovanou SR, v časti preneseného výkonu práv na Európsku úniu a prednosti právne záväzných aktov EÚ, je viazaný existenciou Dohody o vystúpení ako právne záväzným aktom EÚ a Dohovorom o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí a nie predpismi Veľkej Británie. Aplikácia je preto daná v súlade s čl. 4 Dohovoru, pokiaľ maloleté deti mali pred neoprávneným premiestnením obvyklý pobyt vo Veľkej Británii, ktorá je zmluvným štátom Dohovoru.

43. Kľúčovým elementom pre rozhodnutie o návrate dieťaťa je v prvom rade vyhodnotenie krajiny obvyklého pobytu dieťaťa. Pokiaľ ide o stanovenie obvyklého pobytu súd prvej inštancie správne zameral svoje dokazovanie i posudzovanie skutkových okolností na zistenie miesta obvyklého pobytu maloletých detí, existenciu opatrovníckeho práva, či bolo premiestnenie maloletých detí neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov pre nenariadenie návratu. Okresný súd na tieto otázky podrobne zodpovedal, s jeho závermi sa odvolací súd plne stotožňuje (§ 387 ods. 2 CSP). Na zdôraznenie správnosti dôvodov ako aj reagujúc na odvolacie námietky matky, odvolací súd uvádza nasledovné:

44. V Dohovore o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí nie je daná definícia obvyklého pobytu. Je nepochybné, že miesto obvyklého pobytu dieťaťa je potrebné vyhodnocovať s ohľadom ku všetkým skutkovým okolnostiam. Okresný súd správne posúdil, že rodičia maloletých detí žili proeurópskym spôsobom života, kedy za šesť rokov žili v štyroch krajinách. Do Veľkej Británie sa rozhodli presťahovať na základe pracovnej príležitosti otca. Aj keď matka v odvolaní uvádzala, že išlo o jednostranné rozhodnutie otca a naznačovala, že boli donútení sa presťahovať s vnútornou výhradou, nemá toto vplyv na to, že rodina sa do Veľkej Británie presťahovala s úmyslom tam zostať. Uvedené rozhodnutie spôsobilo zmenu obvyklého pobytu maloletých detí. Matka mala možnosť nenasledovať otca detí, avšak neučinila tak a došlo s celou rodinou k presťahovaniu nasledujúc tak otca detí. Tým, že sa presťahovala z Holandska do Veľkej Británie, akceptovala tým voľbu krajiny aj pre život maloletých detí. Otec bol zamestnaný na trvalý pomer a ani matkou uvádzaná otcova skúšobná doba nemá vplyv na posúdenie, že sa jednalo len o dočasnú pobytu vo Veľkej Británii, keďže otec mal a má naďalej trvalý pracovný pomer v tejto krajine. Matka pred opustením Veľkej Británie tam mala taktiež zamestnanie. Pokiaľ ide o maloleté deti tieto navštevovali školské zariadenia vo Veľkej Británii od septembra 2021, družinu (poškolský klub) a v rámci nej mali aj rôzne spolatnené krúžky. Ako vyplynulo z vyjadrení rodičov deti boli napojené na národné zdravotné ako aj súkromné poistenie prostredníctvom zamestnania otca. Obe deti mali pediatra a zubára v tejto krajine a maloletý D. tam aj navštevoval urológa. Rodičia aj po rozvode zo dňa XX.XX.XXXX žili v jednej domácnosti. Obe deti majú trvalý pobyt na Slovensku, kde maloletý D. od narodenia a L. určený od 10.06.2022 po tom, čo matka opustila Veľkú Britániu s deťmi. Starí rodičia maloletých detí žijú na Slovensku, rovnako obaja rodičia pochádzajú zo Slovenska. K ich návštevám dochádzalo len sporadicky, vzhľadom na spôsob života rodičov. Maloletý D. pred kolíznym opatrovníkom vyjadril, že si vie predstaviť život na Slovensku alebo Holandsku, nevylúčil

však ani návrat do Veľkej Británie. Maloletý L. uviedol, že sa chce vrátiť do Veľkej Británie. Pobyt detí vo Veľkej Británie bol prerušený ich návratom na Slovensko s matkou.

45. Obvyklý pobyt dieťaťa ako autonómny pojem medzinárodného práva vo všeobecnosti odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho, rodinného prostredia. Podporne judikatúra Súdneho dvora Európskej únie zdôrazňuje faktory, ktoré treba brať do úvahy pri posudzovaní obvyklého pobytu ako najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky, dôvody pobytu na území členského štátu, podmienky a pohnutky pre presťahovanie sa do iného štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava v tomto štáte., Odvolací súd nevyklučuje, že miesto obvyklého pobytu dieťaťa sa môže v priebehu jeho života meniť ako to bolo v prípade detí rodiny B., ktorí žili v rôznych krajinách. Neboli preto nosné ani matkine argumenty o dĺžke pobytu detí v iných krajinách, podľa ktorých by mala byť krajinou obvyklého pobytu Holandsko, kde žila rodina najdlhšie. Túto námietku odvolací súd považoval za účelovú zo strany matky aj z toho dôvodu, že matka pri svojom odchode z Veľkej Británie nezamierila s deťmi do Holandska ako krajiny obvyklého pobytu a súčasne uznávala právomoc súdov Veľkej Británie, kde prebehlo rozvodové konanie, prebieha konanie o vyporiadanie BSM a prebiehalo konanie o úpravu práv a povinností k maloletým deťom. Preto v súlade s aplikáciou čl. 4 Dohovoru bolo potrebné ustáliť obvyklý pobyt detí, ktorý existoval bezprostredne pred ich premiestnením. Maloleté deti vzhľadom na okolnosti súvisiace s ich začlenením do školských zariadení, do systému zdravotnej starostlivosti, rozhodnutím rodičov pracovať vo Veľkej Británii, s prihliadnutím na okolnosť, otázku bývania v prenajatom rodinnom dome do konca marca 2023, mali obvyklý pobyt vo Veľkej Británii aj podľa názoru odvolacieho súdu. Pre posúdenie obvyklého pobytu detí neboli v tomto prípade nosné ich rodinné vzťahy so starými rodičmi, vzhľadom na ich občasný kontakt, rovnako ako občianstvo detí, ktoré maloleté deti získali po ich rodičoch a ich trvalý pobyt, ktorý má len evidenčný charakter. Ani matkine argumenty ohľadom sociálnych kontaktov detí vo Veľkej Británii, že sa má jednať o ich spolužiakov a nie kamarátov, nemajú vplyv na zvažovanie existencie iného obvyklého pobytu. V takom veku v akom sa maloleté deti nachádzali, vzhľadom na obdobie 11 mesačného pobytu detí je prirodzené, že ich okruh sociálnych kontaktov budú predovšetkým tvoriť deti, ktoré sú ich spolužiakmi v škole. Je tomu tak vzhľadom k času, ktorý školopovinné deti, navyše navštevujúce družinu – školský klub a krúžky trávia v týchto zariadeniach a počas tohto času si vytvárajú vzájomné sociálne väzby so svojimi spolužiakmi. Odvolací súd preto má za to, že sa stierajú rozdiely v danom prípade medzi kamarátmi a spolužiakmi. Matkine tvrdenia, že deti nemali kamarátov vo Veľkej Británii popiera aj vyjadrenie maloletého D. zaznamenaný v správe Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Zvolen zo dňa 04.08.2022, kde uviedol, že by chcel vycestovať do Anglicka pozrieť kamarátov. Obdobný záver odvolacieho súdu potvrdzujú aj zistenia zo správy britského sociálneho úradu zo dňa 18.02.2022, kde je uvedené, že obaja chlapci sa dobre adaptovali v škole D.. R. X D. a spriatelili sa (viď súdny spis na č. I. 72 z druhej strany). Odvolací súd preto neuveril tvrdeniam ktorým matka sledovala ako spochybníť okresným súdom správne určený obvyklý pobyt.

46. V otázke starostlivosti o deti a posudzovania opatrovníckeho práva sa odvolací súd taktiež stotožňuje s prijatým záverom okresného súdu, túto otázku okresný súd posúdil správne z pohľadu čl. 3 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí, podľa uvádzanej právnej normy opatrovnícke právo sa posudzuje podľa právneho poriadku štátu, na ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním. Všeobecne ho možno nadobudnúť priamo zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu príp. správneho orgánu. Do úvahy tiež prichádza jeho nadobudnutie na základe dohody platnej podľa právneho poriadku štátu. Podľa čl. 5 Dohovoru sa opatrovníckym právom rozumejú práva, týkajúce sa osobnej starostlivosti o dieťa, najmä právo určiť miesto pobytu dieťaťa. Odvolací súd taktiež posúdil, že obvyklým pobytom maloletých detí je Veľká Británia, preto pre posúdenie opatrovníckeho práva treba vychádzať z právnej úpravy Anglicka a Walesu, ktorú mal okresný súd zistenú z internetovej stránky európskeho portálu elektronickej justície. Takto podľa anglickej právnej úpravy rodičovské práva a povinnosti sú všetky práva a povinnosti, právomoci, záväzky a kompetencie, ktoré majú zo zákona rodičia voči dieťaťu. Obom rodičom prislúcha toto právo ak rodičia uzavreli manželstvo a to aj keď sa odlúčia. Vyžaduje sa súhlas druhého rodiča alebo povolenie súdu, ak rodič hodlá premiestniť dieťa z Veľkej Británie. Narodením maloletého D. nadobudla rodičovské práva jeho matka. Otec nadobudol práva k maloletému právoplatnosťou rozhodnutia súd o jeho osvojení. K maloletému L. nadobudli obaja rodičia opatrovnícke práva jeho narodením, t. j. zo zákona. Podľa anglického práva nebolo rozhodnuté o rodičovských právach a povinnostiach. Pokiaľ matka sa snažila toto spochybníť poukazovaním sugestívnych otázok ohľadom úsekov starostlivosti o maloleté deti, ktorými naznačovala, že starostlivosť vykonávala len ona, odvolací súd nemá pochybnosť o tom, že

rozdelenie povinností rodičov zhruba zodpovedalo takému modelu, kedy matka v prevažnej miere zabezpečovala starostlivosť o maloleté deti a otec rodinu v prevažnej miere zabezpečoval finančne. Matkine tvrdenia spochybňujúce starostlivosť o deti zo strany otca sú v istej miere vyvrátené z vyjadrení maloletých detí zo správy britského sociálneho úradu z 18.02.2022 (Hertfordshire County Council vid' č. I. 71 a nasl. súdneho spisu). V tejto správe maloleté deti uviedli, že majú pozitívne vzťahy s oboma rodičmi, do školy berie deti predovšetkým otec, ktorý ich aj vyzdvihuje a v noci uloží do postele (vyjadrenie maloletého L. na č. I. spisu 72 na oboch stranách). Maloletý D. sa vyjadril, že otec ich berie na zábavné miesta a matka ich berie jazdiť na koni (vid' súdny spis č. I. 71). Aj odvolací súd preto dospel k záveru, že okresný súd správne posúdil, keď uzavrel, že rodičovské práva a povinnosti vykonávali obaja rodičia, ktorí zdieľali spoločnú domácnosť a ich práva a povinnosti neboli obmedzené súdnym rozhodnutím a na opačné tvrdenia matky neprihliadol. Matkine námietky, ktorými vytýkala, že sa otec po premiestnení detí o ne nedostatočne zaujímal a dostatočne ich nekontaktoval nemajú v tomto konaní relevanciu, pretože súd nerozhoduje o tom, ktorému z rodičov deti zveruje, preto význam môžu mať v konaní o úpravu rodičovských práv a povinností pred príslušným britským súdom.

47. V nadväznosti na uvedené tak odvolací súd v súlade s okresným súdom právne posúdil, že vzhľadom na absenciu súhlasu otca alebo rozhodnutia súdu, ktorým by bol súhlas otca nahradený s premiestnením maloletých detí na územie Slovenskej republiky, došlo k neoprávnenému premiestneniu maloletých detí na územie Slovenskej republiky matkou podľa čl. 3 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí.

48. Pokiaľ išlo o otázku poskytnutia primeraných garancií odvolací súd v súlade so záväznými právnymi názormi Ústavného súdu SR vykonal skúmanie sporných otázok súvisiacich s podmienkami realizateľnosti návratu matky spolu s oboma maloletými deťmi a ďalším dieťaťom matky. Primeranou dobou aspoň na čas, kým sa nerozhodne o otázke starostlivosti o deti sa javila aj odvolaciemu súdu doba šiestich mesiacov. Je tomu tak pre možnosť matky zotrvať vo Veľkej Británii po dobu šiestich mesiacov na turistické víza, bez potreby okamžitého riešenia zložitejších procedúr v súvislosti so zotrvaním. Táto doba sa javí ako primeraná a umožňuje matke vysporiadať si otázky súvisiacej s možnosťou ďalšieho zotrvania v krajine obvyklého pobytu, vysporiadať rodičovských vzťahov medzi rodičmi a ich deťmi a v neposlednom rade aj vysporiadať spoločného majetku. Matka síce argumentovala, že súdne konania môžu trvať viac s poukazom na ňou tvrdené priemerné doby súdnych konaní, toto však zostalo len v rovine potenciálnych tvrdení a nemožno to aplikovať na konkrétny prípad. Obaja rodičia a zároveň bývalí partneri majú stále možnosť nájsť cestu a kultivovane vyriešiť svoje sporné vzťahy k deťom ako aj k spoločnému majetku a dohodou dospieť ku kompromisnému riešeniu a podstatne skrátiť dobu súdnych konaní, resp. cestou dočasných súdnych rozhodnutí predbežne upraviť svoje právne vzťahy. Taktiež pokiaľ matka vytýka okresnému súdu, že nezohľadnil ťažkosti so získaním pobytu a zamestnania vo Veľkej Británii pre matku, nemožno obísť bez povšimnutia okolností, že tento stav si vyvolala matka tým, že protiprávne t. j. bez súhlasu otca opustila s maloletými deťmi krajinu obvyklého pobytu maloletých detí a sama sa tak pripravila o lepšie možnosti pre zotrvanie v tejto krajine. Matka mala zamestnanie vo Veľkej Británii a jej pobyt v čase odchodu bol vo Veľkej Británii opodstatnený. Aj podľa Príručky osvedčených postupov podľa dohovoru Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí časť VI. Článok 13 ods. 1 písm. b) (zdroj stránka Haagskej konferencie medzinárodného súkromného práva: www.incadat.com) a judikatúre súdov signatárskych krajín Dohovoru (týkajúcich sa aplikácie čl. 13 ods. 1 písm. b) Dohovoru (vid' bod 67) sa tvrdenia rodiča, ktorý dieťa uniesol o prekážkach s prisťahovalectvom ani hrozba odlúčenia nepovažujú za relevantné, pokiaľ sa rodič môže vrátiť do žiadajúceho štátu aspoň na krátke obdobie potrebné na účasť v konaní o opatrovníckych právach alebo ak vstup rodiča do štátu obvyklého pobytu podlieha istým podmienkam. Argumentácia matky detí ohľadom ťažkostí so získaním pobytu a práce v tejto krajine nie je preto opodstatnená ako dôvod, pre ktorý by odvolací súd nemal nariadiť návrat maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu. V zásade by sa nemalo povoliť rodičovi vytvoriť situáciu, prostredníctvom jeho nečinnosti ohľadom podania žiadosti o potrebné imigračné povolenia a potom sa ňu spoliehať ako na dôvod stanovenia vážneho nebezpečenstva pre nenávratie dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu. Toto je relevantné pre tento prípad, keďže matka svojím konaním spôsobila neoprávnené premiestnenie maloletých detí, stratu možností ľahšieho získania povolení pre pobyt a následne argumentuje existenciou vážneho nebezpečenstva pre maloleté deti z dôvodu, že jej návrat do Veľkej Británie pre prisťahovalecké prekážky je značne sťažený a nemožný. Ako však aj okresný súd zistil z vyjadrení Ministerstva zahraničných vecí SR, pobyt matky na turistické víza je možný po dobu šiestich mesiacov. Takto aj podľa odvolacieho súdu

existuje možnosť pre matku sprevádzať maloleté deti do krajiny ich obvyklého pobytu, za existencie ďalších primeraných opatrení, na vytvorenie podmienok pre jej zotrvanie (hoci aj dočasné) v tejto krajine. Ostatne nie je ani vylúčené, že rozhodnutím v konaní o úpravu rodičovských práv a povinností príslušným súdom vo Veľkej Británii dôjde k návratu matky aj s deťmi alebo jedným z detí na Slovensko, resp. súd v prípade nesúhlasu otca nahradí jeho prejav vôle a môže umožniť matke návrat na Slovensko s maloletými deťmi alebo dôjde k zotrvaniu vo Veľkej Británii. Takýto postup (súhlas druhého z rodičov alebo nahradenie súhlasu súdnym rozhodnutím) by vyžadovali aj súdy v Slovenskej republike, keby prejednávali úpravu rodičovských práv a povinností. Toto je aj podstata celého návratového konania, aby o rodičovských právach rozhodovali súdy obvyklého pobytu detí a aby sa zabránilo svojvoľným rozhodnutiam rodičov bez súhlasu druhého rodiča, ako v tomto prípade ako to upravuje čl. 1 Dohovoru. Na základe uvedeného tak neboli pre odvolací súd relevantné vyjadrenia organizácie Lúč, ktoré vychádzali len z jednostranných údajov matky, nereflektujúce na ďalšie okolnosti, ktoré odvolací súd v tomto bode zvažoval.

49. Takto súd rešpektujúci právne závery Ústavného súdu SR vychádzal z toho, že je dôvodné uložiť otcovi povinnosť zabezpečiť vhodné bývanie pre matku s deťmi, vrátane maloletých detí aj mal. I. B., ktorého aktuálne už navrhovateľ nie je otcom. Jedná sa však o dieťa veľmi nízkeho veku, ktoré je závislé na matke ohľadom plnenia všetkých svojich potrieb. Je preto potrebné, aby boli vytvorené podmienky aj pre jeho pobyt, pokiaľ sa tak matka rozhodne. Odvolací súd považoval za dostatočné, že otec preukázal, že je k dispozícii voľná nehnuteľnosť pre štyri osoby, s vybavením vhodnou pre pobyt matky s maloletými deťmi. Táto je vhodná svojou dispozíciou aj blízkou vzdialenosťou do školy, ktorú maloleté deti v minulosti navštevovali. Pokiaľ matka argumentovala, že nie je možné uzatvárať bývanie bez povolení na pobyt, príp. v mene tretej osoby uzatvárať nájomné zmluvy, odvolací súd to nepovažoval za dôveryhodné s poukazom nato, že v takom prípade by sa nemohla ubytovať ani osoba prichádzajúca z EÚ na turistické víza do šiestich mesiacov pri návšteve Veľkej Británie. Naopak je zjavné, že je možné ubytovanie dojednať prostredníctvom elektronických platforiem ako vyplýva z dokumentu predloženého otcom. Odvolací súd mal preukázané, že otec disponuje dostatočnými finančnými zdrojmi na financovanie ubytovania pre matku a tri maloleté deti. Potenciálny nájom by predstavoval sumu 3.664 libier šterlingov. Otec zarába ročne 113.166,53 libier šterlingov, na účte mal zostatok k 31.08.2023 vo výške 7.901,42 libier šterlingov a súčasne disponoval potenciálnymi úsporami v hodnote 34.390,94 amerických dolárov (akciovým účtom). Matka vo svojom odvolaní uvádzala, že na jedlo a potreby na jednu osobu sú potrebné výdavky 340 libier šterlingov a na dieťa 150 libier šterlingov, čo v prípade návratu matky s tromi deťmi činí dokopy sumu 790 libier šterlingov (t. j. $340 + 150 + 150 + 150 = 790$). Odvolací súd má zato, že pokiaľ v prípade návratu aj matky maloletých detí, otec bude mesačne uhrádzať ubytovanie pre matku s tromi deťmi, hradíť všetky spojené výdavky a okrem toho jej uhrádzať 1.000,- libier šterlingov po dobu šiestich mesiacov od prvého dňa ich pobytu, jedná sa o dostatočné zabezpečenie pobytu matky a maloletých detí umožňujúcich ich počiatočné fungovanie, zohľadňujúc aj to, že starostlivosť o maloleté deti, ktorých otcom je navrhovateľ bude zabezpečovaná aj z jeho strany v prípade akýchkoľvek ďalších potrieb maloletých detí. Uvedené opatrenie v súlade s § 130 ods. 1 CMP je potrebné prijať za účelom bezproblémového návratu maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu. Súhrn týchto skutočností viedol odvolací súd ku zmene uznesenia okresného súdu vo výroku IV. keď otcovi uložil povinnosť v prípade návratu matky s maloletými deťmi zabezpečiť im nielen vhodné ubytovanie ale aj povinnosť prispievať matke sumou 1.000,- libier šterlingov mesačne na jej účet po dobu šiestich mesiacov, s prihliadnutím aj na to, že matka poskytuje starostlivosť aj o maloletého I. B..

50. Dôvody pre výnimky pre ktoré by bolo dôvodné nenariadiť návrat maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu rieši čl. 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodnoprávných únosov detí.

- Článok 13 písm. a) Dohovoru umožňuje výnimky, kedy justičný orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat detí, ak osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením preukáže, že osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržavania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržávaním. Takéto dôvody ale v súdenom prípade podľa názoru odvolacieho súdu neexistujú, je totiž jednoznačne preukázané vo veci, že otec vykonával opatrovnícke práva k maloletým deťom a nesúhlasil, a ani sa následne nezmieryl s premiestnením maloletých detí.

- Článok 13 písm. b) Dohovoru umožňuje výnimku, keď sa nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba ktorá nesúhlasí s jeho návratom preukáže, že existuje vážne nebezpečenstvo vystavenia dieťaťa fyzickej

alebo duševnej ujme alebo by ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Pod právny režim označeného článku Dohovoru treba subsumovať aj matkou uvádzané tvrdenia, že existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by maloleté deti vystavil nadmerne stresujúcej situácii, kedy sa po 6 mesiacoch bude musieť vrátiť bez oboch maloletých detí, došlo by k oddeleniu súrodencov a pretrhnutiu súrodeneckých väzieb, príp. by sa musela bezodkladne zamestnať vo Veľkej Británii a nemohla zaobstarávať starostlivosť o maloletého I., tiež že nemôže dlhodobo žiť v krajine obvyklého pobytu kvôli svojmu prisťahovaleckému postaveniu čo v súvislosti s jej nemožnosťou sa zamestnať, poistiť a žiť, kedy je na materskej dovolenke, hrozí separáciou detí a matky.

51. Na margo týchto odvolacích námietok matky odvolací súd uvádza v prvom rade, (v zhode s posúdením Ústavného súdu SR), že nariadenie návratu maloletých detí je v ich záujme, ak ich bude sprevádzať aj ich matka a otec preukázal, že jeho príjmové pomery umožňujú zabezpečiť ubytovanie a hradiť všetky náklady s ním súvisiace nielen pre matku a ich obe spoločné maloleté deti, ale aj pre ďalšie dieťa matky I. B.. Napriek tomu, že navrhovateľ nie je jeho otcom (keďže bol počatý z nemanželského vzťahu matky vo Veľkej Británii počas existencie manželského vzťahu s navrhovateľom), odvolací súd uložil, aby navrhovateľ – otec zabezpečoval ubytovanie aj pre maloletého I.. Ohľadom argumentov matky týkajúcich sa údajného pretrhnutia súrodeneckých väzieb oboch maloletých detí s maloletým I. už aj Ústavný súd SR uviedol, že vzhľadom na veľmi nízky vek dieťaťa je pre neho najdôležitejšou vzťahovou osobou matka a momentálne súrodenci sú len podporným elementom. Nariadenie premiestnenia maloletých však neznamená zánik súrodeneckého vzťahu. Preto ani odvolací súd nepovažoval tieto argumenty matky za opodstatnené, navyše v prípade návratu matky so všetkými jej deťmi sú úplne nerelevantné. Ďalej pokiaľ odvolací súd uložil otcovi povinnosť, aby matke prispieval určitou sumou mesačne počas obdobia šiestich mesiacov od jej návratu s deťmi do Veľkej Británie, budú pokryté po toto obdobie ostatné výdavky matky a maloletých detí (keďže výdavky s ubytovaním bude súbežne otec povinný hradiť). Námietky matky o jej potrebe okamžite sa zamestnať a nemožnosti starať sa o maloletého I. tak v tomto prípade taktiež odpadajú, keďže potreby rodiny budú finančne zabezpečené a matka tak môže zabezpečovať starostlivosť o neho aj vo Veľkej Británii. Keďže obaja rodičia nemajú upravené rodičovské práva a povinnosti, obaja majú právo participovať na výchove svojich maloletých detí, je žiaduce, aby matka sprevádzala maloleté deti pri ich návrate a za tým účelom mala vytvorené podmienky na nevyhnutný čas. Pokiaľ ide o ďalšie finančné zabezpečenie matky nemožno opomenúť fakt, že matka má možnosť v rámci majetkového vyporiadania získať dostatočnú finančnú hotovosť na zabezpečenie starostlivosti o maloleté deti. V súlade so závermi Ústavného súdu SR bolo potrebné vyhodnotiť matkine obavy po uplynutí šesť mesačného obdobia len ako potenciálne, keďže je možné situáciu vyriešiť legálne, či už požiadanim tamojšieho súdu o nahradenie súhlasu otca s vycestovaním maloletých detí do inej krajiny, dohodou rodičov alebo rozhodnutím o zotrvaní vo Veľkej Británii a následne reálnym podniknutím krokov matky k jej zotrvaniu. Matka medzi dôvody, pre ktoré by nemal byť nariadený návrat maloletých detí, zaradila skutočnosť, že zo strany otca malo dôjsť k domácej násilii voči nej. Tento argument opierala jednak o rozhodnutie súdu vo Veľkej Británii tzv. non-molestation order a poskytnutím služieb z organizácie Refuge. V tejto súvislosti bolo preukázané, že toto rozhodnutie bolo zrušené sudcom po vypočutí otca. Matka argumentovala, že jej odchodom stratilo rozhodnutie význam a preto bol zrušený, faktom ale je, že rozhodnutie bolo vydané ako predbežné len na základe návrhu matky a vypočutím otca bolo zrušené ako neopodstatnené. Matka mala byť organizáciou Refuge vyhodnotená ako osoba s najvyšším rizikom zneužívania od navrhovateľa, pričom poukazovala, že na samotnej oficiálnej stránke www.gov.uk/legal-aid/domestic-abuse-or-violence je pod domáce násilie uvedené aj konanie akého sa voči nej dopustil navrhovateľ, t. j. finančná kontrola, napríklad zastavenie prístupu k spoločnému bankovému účtu (pozn. odvolacieho súdu jedná sa voľný preklad matkou uvedenej vety: „financial control, for example being stopped from accessing a joint bank account“). Otázka existencie domáceho násillia môže mať síce tiež hodnotu pri posudzovaní, či existuje vážne nebezpečenstvo smerom k maloletým deťom v závislosti od ďalších okolností (viď Príručka osvedčených postupov podľa Dohovoru Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, Guide to Good Practice Part VI Article 13/1/b odstavce 37, stránka Haagskej konferencie medzinárodného práva: www.incadat.com). K uvedenému odvolací súd poznamenáva, že sa jedná o nežiaduce konanie zo strany navrhovateľa. Matka síce uviedla pri definícii domáceho násillia len odkaz na britskú stránku o poskytovaní bezplatnej právnej pomoci, avšak odvolací súd pripomína, že popísané konanie len za vyhodnotenia všetkých okolností príslušnými orgánmi činnými v trestnom konaní môže byť vyhodnotený ako skutok domáceho násillia. Uvedené však matka nepreukázala, vinu navrhovateľa odvolací súd tak nemal preukázanú. Zo spisu mal zistené, že rodičia si navzájom riešili svoje partnerské problémy, čo sa

prejavilo vzájomným podávaním oznámení na políciu zo strany oboch rodičov, otec nainštaloval kamery do spoločného bytu, aby mal dôkazy voči matke, čo nemožno hodnotiť pozitívne. Uvedené konania a to aj v rámci argumentov matky tak poukazujú na silný ex-partnerský a rodičovský konflikt medzi oboma účastníkmi konania, ktorý sa pretavuje do vzájomnej nevraživosti. Tento konflikt vyústil do negatívneho správania oboch rodičov voči sebe a nakoniec do snahy matky prioritizovať svoje rodičovské práva na úkor druhého rodiča neoprávneným premiestnením maloletých detí. Odvolací súd preto nevykonával doplnenie dokazovania vyžiadaním si dopytu na organizáciu Refuge za účelom objasnenia vyhodnotenia rizík DASH ako to žiadala matka, takéto posúdenie nemôže nahrádzať rozhodnutie o vine navrhovateľa a nebolo to relevantné pre rozhodovanie v tejto veci. Podstatným pre posúdenie aplikácie čl. 13 písm. b) Dohovoru je totiž to, že uvedené konanie nebolo smerované voči maloletým deťom, ako vyplynulo aj zo správy britského sociálneho úradu. Podľa Príručky osvedčených postupov podľa Dohovoru Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (Guide to Good Practice Part VI Article 13/1/b odstavec 36, zdroj: www.incadat.com) vyšetovanie prípadnej vážnej ujmy by sa nemalo obmedzovať na okolnosti existujúce pred alebo v čase neoprávneného premiestnenia alebo zadržovania. Namiesto toho vyžadujú prihliadať na budúcnosť, napríklad na okolnosti aké by boli ak by dieťa bolo navrátené ihneď. Z judikatúry zmluvných štátov Dohovoru zverejnenej na stránke Haagskej konferencie: www.incadat.com/index.cfm sa vykladá možnosť nenavrátene dieťaťa z dôvodu existencie vážneho veľmi úzko. Takto je napríklad posudzovaná existencia vážneho nebezpečenja ako také nebezpečenie, ktoré hrozí bezprostredne napr. vydanie dieťaťa do vojnovnej zóny, oblasti, kde je hladomor, oblasti kde je vážna hrozba zneužitia dieťaťa alebo jeho zanedbávania príp. mimoriadna citová závislosť a zároveň súd v mieste obvyklého pobytu dieťaťa nie je schopný poskytnúť primeranú ochranu. Z matkiných tvrdení však nevyplývajú skutočnosti, ktoré by preukazovali, že bude bezprostredne ohrozená fyzická alebo psychická integrita maloletých detí, deťom nehrozí bezprostredne žiadne zanedbávanie. Deti majú ako vyplynulo z dokazovania pozitívny vzťah k otcovi. Okolnosti, ktoré uvádza matka majú skôr charakter silných partnerských nezhôd a rodičovského konfliktu, matka však nepreukázala, že ňou tvrdené konanie navrhovateľa/otca detí bolo orgánmi práva právoplatne vyhodnotené ako protiprávna činnosť. Odvolací súd zobral do úvahy informácie zo správy britského sociálneho úradu, kde neboli vo vzťahu k deťom zaznamenané žiadne ohrozujúce skutočnosti zo strany navrhovateľa a starostlivosť o deti bola riadna zo strany oboch rodičov. Rovnako boli zistené pozitívne vzťahy oboch detí k obom rodičom. Navyše, podľa odvolacieho súdu prijaté opatrenia umožňujú matke obývať nehnuteľnosť s maloletými deťmi samostatne a mať k dispozícii mesačnú rentu čím je eliminované riziko ohrozenia matky príp. prejavmi domáceho násillia, ktoré matka uvádzala, ktoré boli ekonomického charakteru (vykázanie matky zo spoločnej domácnosti, zamedzenie prístupu k spoločným financiám). Na základe uvedeného preto odvolací súd nemal preukázané, že existuje vážne nebezpečenstvo pre maloleté deti, ktoré by ich vystavilo fyzickej ujme, duševnej ujme alebo ich inak priviedlo do neznesiteľnej situácie. Pokiaľ matka namietala nevykonateľnosť opatrení, treba uviesť, že v prípade, že by otec nesplnil prijaté opatrenia malo by to vplyv nielen na otázku povinnosti nevykonať návrat detí ale nesporne aj na rozhodovanie o rodičovských právach a povinnostiach príslušným súdom vo Veľkej Británii.

52. Ďalej matka vytykala okresnému súdu, že opätovne nevypočul maloleté deti a navrhovala aj vykonať znalecký posudok znalcom z odboru psychológia, odvetvie poradenská psychológia za účelom posúdenia, či by návrat maloletého D. a L. do Veľkej Británie a samotné odlúčenie od matky po šiestich mesiacoch jej prípadného pobytu by bol spôsobilý privodiť maloletým deťom neznesiteľnú ujmu. Matka tiež poukazovala, že maloletý D. môže mať pomočovanie psychosomatického pôvodu zo stretávania sa s otcom.

53. K tomu odvolací súd podčiarkuje, že vypočutie resp. zisťovanie názoru maloletých detí sa uskutočnilo prostredníctvom britského sociálneho úradu (uvedené v správe zo dňa 18.02.2022) a taktiež Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen dňa 04.08.2022. Matka ale v odvolaní namietala, že sa tak dialo cez komunikačnú bariéru, stres detí z výskytu cudzích ľudí v domácnosti a pobytu detí v cudzej krajine. Zo znenia správy britského sociálneho úradu nevyplývajú žiadne problémy, ktoré matka tvrdí. Vypočutie názorov detí prebehlo v škole, ktorú v tom čase navštevovali a zároveň aj v ich bydlisku vo Veľkej Británii. V tejto správe sú uvedené rozsiahle vyjadrenia ich priání a pocitov. Obe deti pôsobili podľa úradu šťastne, prezentovali pozitívne vzťahy k obom rodičom a vyjadrovali, že sa cítia bezpečne. V správe britského sociálneho úradu tiež bolo zaznamenané, že obe deti hovoria angličtinou aj inými jazykmi. Hoci zistenia úradu boli, že prístup k učebným osnovám je pre deti náročnejší, obaja dosiahli dobrý pokrok a vykazujú pozitívne postoje k učeniu. Tieto zistenia tak kontrastujú s tvrdeniami matky. Naopak, v správe boli

akcentované konflikty medzi rodičmi týkajúce sa nezhody ohľadom úpravy starostlivosti k maloletým. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo Zvolene, ktorý už vykonal zisťovanie názorov detí v auguste 2022 t. j. 2 mesiace po ich neoprávnenom premiestnení, vyplynula z výpovedi staršieho D. vôľa žiť s matkou a do Anglicka vycestovať za kamarátmi a otcom. U mladšieho L. rezonoval príklon k životu s otcom. Odvolací súd vzhľadom na tieto zistenia, za relevantné nepovažoval potrebu opakovať zisťovanie názorov maloletých detí. Matkine námietky vo vzťahu k zisťovaniu názorov detí vo Veľkej Británii nevyhodnotil ako relevantné. Aj odvolací súd zaujal k názorom maloletých detí zisťovaných už po dobe ich premiestnenia rovnaký názor ako prvostupňový súd, t. j. vzal do úvahy, že ich postoje môžu byť ovplyvnené už dobou strávenou prevažne s jedným rodičom, ich okolím a to vzhľadom k nízkemu veku maloletých pre ktoré sú ľahšie ovplyvniteľné. Z dokazovania neboli zistené ani pravdepodobné dôvody, že maloletým deťom by hrozila fyzická alebo duševná ujma. Hrozba akejkoľvek duševnej ujmy zo separácie detí od matky je eliminovaná vzhľadom na rozhodnutie o primeraných ochranných opatreniach podporujúcich možnosť prítomnosti matky s deťmi vo Veľkej Británii na nevyhnutné obdobie. Pokiaľ ide o problém v súvislosti s maloletým D., toto rozhodovanie nerieši danú situáciu, pretože otec má právo stretávanie sa s maloletým, či sa zdržiava na Slovensku alebo v inej krajine a nejedná sa o tak závažnú ujmu dôvod podľa § 13 písm. b) Dohovoru. Ide prípadne o skutočnosť ktorú bude môcť zobrať do úvahy príslušný britský súd rozhodujúci o rodičovských právach a povinnostiach rodičov k deťom. S ohľadom na úzky rozsah pôsobnosti výnimky pri aplikácii čl. 13 ods. 1 písm. b) Dohovoru by sa tak znalecký posudok nejavil ako relevantný. Odvolací súd dodáva, že otázka zverenia maloletých detí do starostlivosti toho – ktorého z rodičov je otázka právna, ktorá je predmetom dokazovania a rozhodovania o úprave rodičovských práv a povinností príslušným britským súdom a nie je primárne otázkou, ktorú rieši súd pri rozhodovaní v konaní o navrátení maloletých detí. Znalecké dokazovanie môže byť skôr relevantné pri konaní o úpravu rodičovských práv a povinností, v návratovom konaní, len pokiaľ existujú silné dôvody o možnosti duševnej ujmy, vyplývajúce z ostatných okolností za súbežnej nemožnosti ich eliminácie prostredníctvom primeraných opatrení. V danom prípade nie sú splnené tieto podmienky. Matka ako dôvod hroziacej ujmy udáva hypotetickú situáciu, že by sa musela vrátiť z Veľkej Británie po uplynutí doby pobytu na Slovensko bez detí. Opomína však to, že v prípade, že by sa aj musela vrátiť na Slovensko pre imigračné dôvody, má možnosť prostredníctvom súdu žiadať aj o nahradenie súhlasu otca s vycestovaním, ak by otec odmietal tento súhlas. V takomto konaní by sa zisťoval aj najlepší záujem maloletých detí. Navyše, existuje aj možnosť, že do tohto obdobia dôjde k vzájomnému usporiadaniu rodičovských práv a povinností a preto matkou načrtnutá situácia je nepravdepodobná a nespĺňa požiadavku hroziacej taká situácia ako matka načrtla, nie je tak reálna. Nakoniec tiež nemožno odhliadnuť od faktu, že matka si svoje znevýhodnenie čo sa týka imigračného postavenia spôsobila sama, keď opustila územie Veľkej Británie a neoprávnenne premiestnila maloleté deti. Následne výsledok svojho protiprávneho konania matka používa ako argument pre nenariadenie návratu detí, čo je zjavne neprípustné a nespravodlivé (viď napr. nález ÚS SR III. ÚS 93/2018, podľa ktorého ujma podľa čl. 13 písm. b) Dohovoru nemôže nastať len tým, že dieťa bude odlúčené od rodiča, ktorý ho neoprávnenne premiestnil alebo zadržal).

54. Podľa čl. 13 Dohovoru by odvolací súd mohol odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy ak dieťa nesúhlasí s návratom do krajiny obvyklého pobytu. Súbežne však musí byť splnená podmienka, že dieťa dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory. V prípade maloletého D. ide o dieťa v súčasnosti vo veku 11 rokov. Dieťa pred kolíznym opatrovníkom vyslovilo, že by chcelo žiť na Slovensku s matkou a otcom a kamarátmi v Anglicku navštíviť. Je teda zrejme, že dieťa preferuje jedného z rodičov a zotrvanie s ním, neodmieta však ani vycestovanie do krajiny obvyklého pobytu, vzhľadom na jeho rodinné a sociálne väzby. Aj napriek jeho vyslovenému názoru, ktorý nesporne môže byť ovplyvnený jeho pobytom na Slovensku a jeho rodinným zázemím, v čase zisťovania názoru, nejedná sa vzhľadom na vek o dieťa, u ktorého je všeobecne daná jeho vyspelosť ako má na mysli čl. 13 Dohovoru. Je tomu tak rovnako u maloletého L., ktorý naopak preferuje otca (podmienene vo vzťahu k jeho partnerke) a návrat do Veľkej Británie. Odvolací súd však pripomína, že otázka zverenia do starostlivosti je otázkou, ktorá sa bude riešiť vo veci samej v konaní pred príslušným súdom Veľkej Británie.

55. Právna úprava konania o navrátenie je vzhľadom na špecifický charakter časovo limitovaná lehotou šiestich týždňov pre rozhodnutie vo veci. Táto lehota vyplýva z Dohovoru, je však lehotou poriadkovou, ktorá v prípade potreby umožňuje jej presiahnutie, pretože nemôže brániť náležitému skutkovému zisťovaniu. Vzhľadom na potrebu ďalšieho rozsiahleho zisťovania, ktorej povinnosť pre odvolací súd vychádzala zo záväzného právneho posúdenia Ústavným súdom SR, nebolo možné dodržať pri rozhodovaní uvedenú lehotu.

56. Podľa ust. § 396 ods. 1, 2 CSP odvolací súd rozhodoval o náhrade trov celého konania (prvoinštančné a odvolacie) a vychádzajúc z ust. § 52 CMP v spojení s ust. § 57 CMP (keď ani jeden z účastníkov si náhradu trov neuplatnil) rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

57. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 (za) : 0 (proti).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).
Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.
Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1, 2 CSP).
Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).
Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).
Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).
Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).
Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).